

Dualis.

34. *Nominativus* Sanscr. suggerit *āvām*, cuius litera radicalis est *va* quod egregie redditur Slavico *ва*; antiquior autem forma *вѣ*, quae posteriori tempore feminino adscripta fuit, olim et ad masculinum pertinebat, et recte quidem, nam *m* in *āvām*, redditum ex more fuit signo *ь* pro *ъ*, ita ut *ва+i* evaderet *вѣ*. Radices autem Sanscrit. *va*, et Slav. *ва*, in prima persona dualis verborum supersunt.

35. *Accusativus* Sanscr. praeter *āvām*, habet etiam formam *nau*, cui respondent Slav. et *на*, i. e. *наѣ* (*наѣ*), quod tamen, quia a purum est, signum post se spernit, et *ны=нѣ* et hoc pro *нѣ*, i. e. *нон*. Cf. Graec. *νῶ* et *νῶι*.

36. *Genitivus* et *Localis* Sanscr. *avajoh* prodeunt a radice *va*, quae in Slavico non nisi in Nominativo superest; sed altera Genitivi Sanscr. species *nau* conspicitur in Slav. *наю*, pro *нау*. Polonica autem *naju*, quae in grammaticis pro Genitivo et Locali pluralis ponuntur, sine dubio sunt duales absoleti a radice *na* orti et secundum legem Sanscriti *avajoh* formati.

37. *Dativus* et *Instrumentalis* Sanscritus est *avabhjam* a radice *va*; altera Dativi forma *nau* radicem *na* agnoscit. Slavi a radice *na* illos casus effecerunt *нама*, contractum sine dubio ex *навема*.

Pluralis.

38. *Nominativus* Sanscritus *vejām* (ex *ve+am*) innuit Nominativum dualis Slavici *ва*, *вѣ*; nam pluralis Nomin. derivatur a radice *мѣ*, habetque *мѣ*.

39. *Genitiuus* Sanscr. *nah* (*nas*) in Slavico purus remansit, scil. насъ, quae vox igitur pronunciationi Visargae tanquam s adhaeret.

40. *Datiuus* habet ilidem *nah* (*nas*) praeter *asmabhjam*. Slavorum намъ formatum est a radice na secundum analogiam formae Sanscritae ulterioris, sed eliso в; altera forma ны refert Sanscr. *nah*, Visarga restituta per ъ.

41. *Accusatiuus* *nah* (*nas*) praeter *asmān*, reperitur in Slav. ны, pro нѣъ, *noh*. cf. Pracrit. *amhe*.

Annot. In libello *Rosonocii* p. 43. Accusativus praeter ны, насъ quoque habere dicitur.

42. *Instrumentalis* Sanscr. *asmabhīh*, et *Localis* *asmāsu* ab Instrumentali et Locali Slavorum, нами et насъ, differunt; нами tamen lucem lucratur ex Pracrito *amhehim*.

Slav.	Sanscr.
<i>Singul.</i>	
Nom. Азъ,	<i>aḥam.</i>
Gen. менѣ,	<i>mama, me.</i>
Dat. мѣ, мнѣ,	<i>me, mahjam.</i>
Acc. мя, мене,	<i>mā, mam.</i>
Instr. мною,	<i>majā.</i>
Loc. мнѣ,	<i>maji.</i>

<i>Dual.</i>	
Nom. еѣ, ва, fem. вѣ.	<i>avām.</i>
Acc. ны, на,	<i>nau.</i>
G. L. наю,	<i>avajoh</i> (Genit. <i>nau</i>).
D. I. нами,	<i>avabhjam</i> (Dat. <i>nau</i>).

Plur.

Nom.	мы,	<i>vajam.</i>
Gen.	насъ,	<i>nah (nas).</i>
Dat.	намъ, ны,	<i>nah (nas).</i>
Acc.	ны, (насъ?),	<i>nah (nas).</i>
Instr.	нами,	<i>asmabhih.</i>
Loc.	насъ,	<i>asmasu.</i>

*II. Pronomen secundae personae.**Singularis.*

43. Pronominis secundae personae Sanscriti radix est *tu*, Slav. *ты*.

44. *Nominativus* Sanscr. assumit *am* radici additum, ut fiat *toam*, quod ex more Slavice redditur *ты*, qua de causa *ты* augetur in *ты+i*, *мы*, pro *тыъ*.

45. *Genitivus* Sanscr. habet formas *tava* et *te*, Slav. *тебѣ*, quod per correptionem ita scribitur pro *тыб+e*.

46. *Dativi* Sanscriti speciem priorem *tubhjam* reperis in Slavico *тобѣ*, *тебѣ* i. e. *тобе+i*; alteram *te*, in *ми*.

47. *Accusativus* Sanscr. *toām*, *toā*, concinit cum Slavico. *тебѣ* et *мя*. Poloni habent *cie*.

48. *Instrumentali* Sanscr. *tvajā* respondet Slav. *тобѣю*.

49. *Localis* Sanscr. *tvajī* apparet in Slav. *тебѣ*, quod Poloni scribunt *tobie*.

Dualis.

50. *Nominativus* Sanscr. *jvām*, a radice *va*, Slavicum, omisso tamen *ju*, refert, qui habet *вы = въъ*, *т* reddito per *ъ* (*ъ*).

51. *Accusativus* Sanscr. *juvām* et brevior *vām*, est ex more Slav. *вы* sive *ва*.

52. *Genitivus* et *Localis* *juvajoh* (s) abiecto *ju*, sunt prorsus Slavici, *ваю*.

53. *Dativus* et *Instrumentalis* Sanscr. *jūvābh-jām*, eiecto *ju*, haud recedunt a Slavico *вама*.

Pluralis.

54. *Nominativi* Sanscr. radix est *ju*, unde fit *jujam*, cf. Angl. *you*, quod a Nominativo Slavico *вы* differt, cuius radix tamen in aliis casibus Sanscritis invenitur.

55. *Genitivi* Sanscr. forma quaedam, *vah* (vas) reddit Genitivum Slav. *васъ*.

56. *Dativos* Sanscr. *juschmabhjam*, et *vah* (vas) sequuntur *Dativi* Slavici *вами* et *вы*, illud formationis, hoc formationis et originis ratione.

57. *Accusativus* Sanscr. praeter *juschmān*, utitur etiam *vah*, (vas), Slav. *вы* pro *въ* i. e. *vo/h*. Lingva Pracrita utique exhibet *vo*. Vid. *Essai* etc. p. 172.

58. *Instrumentalis* Sanscr. *juschmābhīh* nihil commune habet cum Slav. *вами*, cuius cum terminatione in *-ми* pro *-вема* confer Pracrit. *tum-bhehim*, et *tummehim*.

59. *Localis* Sanscr. *juschmāsu* nec is accedit ad Slav. *васъ*.

Annot. Radix numeri singularis in lingua Palica, Hindustanica, Afghanica et Persica reperitur in plura-

li quoque. Pal. *toumhe* 1); Hindust. *tum* 2); Afghan. *tasu* 3); Pers. *tan* 4) sunt pluralis pronominis secundae personae species.—Cui haud in mentem veniant terminationes verbi Arabici secundae personae singularis masc. *ta*, fem. *tī*; dual. *tuma*; plur. masc. *tum*?

Slav.

Sanscr.

Singul.

Nom.	Ты,	<i>tvam.</i>
Gen.	тебѣ,	<i>tava, te.</i>
Dat.	тебѣ, (тобѣ), ми,	<i>tubhjam, te.</i>
Acc.	ня, тебѣ,	<i>tvām, tvā.</i>
Iustr.	тобѣю,	<i>tvajā.</i>
Loc.	тебѣ,	<i>tvaji.</i>

Dual.

Nom.	вы,	<i>juvām.</i>
Acc.	вы, ва,	<i>juvām, vām.</i>
G. L.	ваю,	<i>juvajoh, (Gen. vām).</i>
D. I.	вама,	<i>juvabhjām (Dat. vām).</i>

Plural.

Nom.	вы,	<i>jujam.</i>
Gen.	васъ,	<i>vah (vas).</i>
Dat.	вамъ,	<i>vah (vas) et juschmabhjam.</i>
Acc.	васъ, вы,	<i>vah, (vas).</i>
Instr.	вами,	<i>juschmabhhih.</i>
Loc.	васъ,	<i>juschmasu.</i>

1) Cf. Essai sur le Pali, p. 118.

2) Cf. A Grammar of the Hindustani Language by I. Shakespeare, Lond. 1826. p. 36.

3) Cf. Muhabbet Chani Riaz-Ulmuhabbet (msc.).

4) Cf. A Grammar of the Persian Language by I. Iones. IX. ed. by Lec. Lond. 1828. p. 35.

III. Pronomen tertiae personae.

60. Pronominis tertiae personae radix debet esse *еъ*, (unde in Nominativo fit *сѣ=сѣ+i*) quod tamen haud invenitur, convenitque cum Sanscr. *soa*, self, et Latinorum *su*, in *su-i*, *suus*. Formae Dativi *себѣ*, *собѣ*, (cf. Latin. *sibi*, Quint. 1, 7, 23.) *сѣ*, conveniunt cum Graecorum *σοι*, Latinorum *sibi*; Accusativus (praeter *себе*) *сѣ* est Latin. *se*, Graec. *ε'*.

Alia pronomina tertiae personae.

61. Pronomina tertiae personae in declinatione cum pronominibus Sanscritis conveniunt, et cum Slavorum adiectivis auctis, quorum igitur declinatio ex iis quae nunc prolaturi sumus, illustratur.

Singularis.

62. *Nominativus masculini* iisdem legibus formatur, quae in nominibus obtinent.

63. *Genitivus* formatur addito — *ro* (*аго, яго, іаго*). Hoc — *ro* autem esse Sanscritum *asja*, (Pali *assa*) in Genitivis formandis usitatum, intellige ex his. Ex iis quae subinde monuimus, in aprico est, in certis casibus, ante vocalem corroboratam haud sufferri *с, ш, ж, з, ц*, sed has literas mutari in gutturales sibi congruas *х, г, к*, et vice versa, *х, г, к*, vocali debiliore sequente, transire in sibilantes affines. Itaque illud — *г* Genitivi Slavici adiectivorum et pronominum ortum dixeris ex — *с* ita, ut Sanscritum *asja* redditum fuerit — *сѣо*, quum *сѣ* loco tamen ponatur *ж*, evasit — *жо*; quod *ж* ante vocalem corroboratam transire debet in *г*, unde scribitur — *го*. Cf. Voc. *друже* a Nom. *другъ*.

Slavica ergo pro есьо; того pro шосьо; еного pro ешосьо ex asse referunt Sanscrita *asja, tasja, etasja*. Quid multa? Quum Slavi Indicae Visargae pronunciationem ut *s* in paucis tantum vocabulis retinuerint, sed plurimum per *ъ*, sive *h*, reddiderint, possis etiam asserere, Slavos haud legentes *asja, tasja*, sed lenius, *ahja, tahja*, scripsisse necessario ergo, того, quae interne eadem sunt cum есьо, шосьо. Ita Sanscritum masc. *anjasja (anjahja)* fit иного; fem. *anjasjāh (anjahjah)* йноя; Dat. *anjasmai (anjahmai)*, иному; fem. *anjasjai (anjahjai)*, йнои; Loc. *anjasmīn (anjahmīn)*, иномъ, etc. Nec obliviscere linguam Pracritam, Sanscrit. *sm* haud infrequenter reddentem *mm, mh*, e. g. *asmabhīh*, Pracr. *amhehim*; cf. etiam Graec. ὕμεις pro ὕσμεϛ, ἄμεις pro ἄσμεϛ, ἐμὶ pro ἐσμὶ etc.

64. *Datiuus* recipit - *my* (ому, ему, iemy), i. e. *mo+i*, referens Sanscr. -*smāi*, i. e. *smā+i*.

65. *Accusatiuus* in *ъ, ъ*, iterum demonstrat Sanscritam Anusvaram (*m*) exprimi signis *ъ*, et *ь*, quorum loco Poloni in nonnullis casibus sonum nasalem retinuerunt.

66. *Instrumentalis* in -*имъ*, Sanscr. *ena*, rationem nondum satis exploratam habemus, licet enim nonnulla sint, quae Sanscritum *ena* in *мъ* transire posse indicare videantur — cf. Polonorum sonum nasalem Sanscrit. tum *m*, tum *n*, exprimentem, et *doṇa* ex *domina* ortum — tamen ea impresentiarum proferre veremur.

67. *Localis* autem terminationem in — *мъ* esse Sanscrit. — *asmīn*, omisso *n*, constat; cf. Pracritum *imasmīn, imammī*; Essai. p. 171. et Pal. *tasmī*, pro Sanscr. *tasmīn*.

68. *Nominativus* *feminini* regularis est.
69. *Genitivus* in — я, imitatur Sanscr. *śjah* (-*hjah*).
70. *Dativus* in — и est Sanscr. *śjai*.
71. *Accusativus* in у, post vocales, et in initio, ю, oritur ex о + ъ pro о + ѣ; Poloni Sanscritum *m* huius casus, uti par, sono nasali reddunt, e. g. *gru-ba*, Slav. *гpyбу*=*гpyбо+ъ* pro *гpyбоъ*.
72. *Instrumentalis* in — ю (ою, ею) refert Sanscr. *jā*.
73. *Localis* in — ой, (ѣй, ей) pro оѣ, repelit Sanscr. *śjām*, s ex more absorpto, et *m* reddito per ѣ, ѥ.

Dualis.

74. *Nominativus*, *Accusativus*, *Vocativus* masc. in — а (—я, ія) pro аѣ, i. e. аѣ suppedilat Sanscr. — *au*=*a+u*.
75. *Genitivus* et *Localis* in — у i. e. о+ъ pro о+ѣ, (*oh*) observatur in Sanscr. *-oh* (*os*).
76. *Instrumentalis* et *Dativus* in — ма conservat Sanscritum *bhjam*, e. c. ex *onevema* secundum leges in orthographia Slavica tritas oritur *one+i+ma*=*онѣма*. Cf. Annot. ad terminationem verborum in -у, Sanscr. *-mī*.
77. *Nominativus* *feminini* in ѣ (-и) reddit Sanscr. ѣ. Ceteri casus cum masculinis conveniunt.
78. *Nominativus* *neutrius* in а pro а+ѣ, in adiectivis quidem propriam formam haud exhibet; nam *Nominativus* *neutrorum* Sanscritorum cum *Nominativo* *feminini* convenit, sed ѣ esse veram et Slavici *Nominativi* *dualis* *neutrius* terminationem, docet Peninsk. p. 60.

Pluralis.

79. *Nominatiuus* masculini leges nominum sequitur; Sanscrita enim terminatio in *e*, e. g. *te*, *hi*, Slav. *miu*, *imē*, Pol. *te*, *he*, qui, Slav. *кѣи*, *кѣи*; *anje*, alii, Slav. *ини*, ad terminationes in *ah* ita se habent, uti terminationes Slavicae in *ий*, *ѣ*, ad terminationem *-ы*.

80. *Genitiuus* in — *хъ*, refert Sanscr. terminationem in *sām*, *scham*, Anusvara expressa signo *ъ*, quo fit, ut praecedens *c* muletur in *x*.

81. *Datiuus* in — *ымъ* e. g. *свѣшымъ* (pro *свѣшомомъ*?) propius accedit ad terminationem dualis Sanscriti in *bhjam* quam ad masculinorum — *bhjah*. Sed cf. § 22.

82. *Accusatiuus* in — *я* (*ыя*, *яя*, *ія*) a Sanscrito *an* haud alienus est, *n* scilicet Indico expresso per *ъ*, *ь*.

83. *Instrumentalis* in — *ми* (*-ыми*, *ими*, *ѣми*) e. g. *свѣшими* pro *свѣшомоми*? hoc modo convenit cum Sanscrita terminatione in *aih* pro *bhijh*, sed *n* olet dualem. Cf. Pracrit. *tum* — *bhehim*, *tum* — *hehim* pro Sanscr. *jusehmatbhijh*.

84. *Localis* in — *хъ* est Sanscritum *schu* pro *su*, nam *хъ* esse idem cum *съ*, notum.

85. *Nominatiuus* et *Accusatiuus* feminini in — *я* cum Sanscritis terminationibus *āh*, *ān*, quomodo congruant, constat.

Ceteri casus iidem cum casibus masculinis haud egent expositione.

86. *Nominatiuus* et *Accusatiuus* neutrius in *я*, Sanscrit. *āni*, nec in iis immorari opus est.

Pluralis.

79. *Nominativus* masculini leges nominum sequitur; Sanscrita enim terminatio in *e*, e. g. *te*, *hi*, Slav. *mi*, *mi*, *mi*, Pol. *te*, *he*, qui, Slav. *кѣи*, *кѣи*; *an*, alii, Slav. *и*, ad terminationes in *ah* ita se habent, uti terminationes Slavicae in *ii*, *ѣ*, ad terminationem *-и*.

80. *Genitivus* in — *xъ*, refert Sanser. terminationem in *sām*, *scham*, Anusvara expressa signo *ъ*, quo fit, ut praecedens *c* mutetur in *x*.

81. *Dativus* in — *имъ* e. g. *святѣимъ* (pro *святѣимовѣмъ*?) propius accedit ad terminationem dualis Sanscriti in *bhjam* quam ad masculinorum — *bhjah*. Sed cf. § 22.

82. *Accusativus* in — *я* (*ѣя*, *яя*, *ія*) a Sanscrito *an* haud alienus est, *n* scilicet Indico expresso per *ъ*, *ь*.

83. *Instrumentalis* in — *ми* (*-ими*, *ими*, *ѣми*) e. g. *святѣими* pro *святѣимовими*? hoc modo convenit cum Sanscrita terminatione in *aih* pro *bhih*, sed *n* olet dualem. Cf. Praerit. *tum* — *bhehim*, *tum* — *hehim* pro Sanser. *jusehmabhih*.

84. *Localis* in — *хъ* est Sanscritum *schu* pro *su*, nam *xъ* esse idem cum *съ*, notum.

85. *Nominativus* et *Accusativus* feminini in — *я* cum Sanseritis terminationibus *āh*, *ān*, quomodo congruant, constat.

Ceteri casus iidem cum casibus masculinis haud egent expositione.

86. *Nominativus* et *Accusativus* neutrius in *я*, Sanscrit. *āni*, nec in iis immorari opus est.

Iam inspicere tabulam declinationis pronominis
иный, quod adiectivi et natura et declinatione gaudet.

Sanscr. *Anjah, anjā, anjat*, Slav. Инь, ина,
ино (иный, иная, иное) alius.

Singul.

Masculinum.

	Sanscr.	Slav.
Nom.	<i>Anjah,</i>	инъ, иный.
Gen.	<i>anjasja,</i>	иного, cf. p. 47.
Dat.	<i>anjasmā,</i>	иному.
Acc.	<i>anjat,</i>	инъ.
Instr.	<i>anjena,</i>	инѣмъ.
Loc.	<i>anjasmin,</i>	иномъ.

Dual.

Nom. Acc.	<i>anjau,</i>	ина.
Gen. Loc.	<i>anjajōh (s),</i>	ину.
Dat. Inst.	<i>anjābhjām,</i>	инѣма.

Plur.

Nom.	<i>anje,</i>	ини.
Gen.	<i>anjeschām,</i>	инѣхъ.
Dat.	<i>anjebhjah (s),</i>	инѣмъ.
Acc.	<i>anjān,</i>	ины.
Instr.	<i>anjaih (s),</i>	инѣми.
Loc.	<i>anjeschu,</i>	инѣхъ.

Singul.

Femininum.

	Sanser.	Slav.
Nom.	<i>Anjā,</i>	ѡни.
Gen.	<i>anjasjāh (s),</i>	ѡноя.
Dat.	<i>anjasjai,</i>	ѡной.
Acc.	<i>anjām,</i>	ѡну.
Instr.	<i>anjājā,</i>	ѡною.
Loc.	<i>anjasjām,</i>	ѡной.

Duat.

Nom. Acc.	<i>anje,</i>	ѡнѣ.
Gen. Loc.	<i>anjajōh (s),</i>	ѡну.
Dat. Inst.	<i>anjābhjām,</i>	ѡнѣма.

Plur.

Nom.	<i>anjāh,</i>	ѡны.
Gen.	<i>anjāsām,</i>	ѡнѣхъ.
Dat.	<i>anjābhjah (s),</i>	ѡнѣмъ.
Acc.	<i>anjāh,</i>	ѡны.
Instr.	<i>anjābhih (s),</i>	ѡными.
Loc.	<i>anjāsu,</i>	ѡнѣхъ.

Neutrum Nominativum et Accusativum habet
anjāni Slav. ѡна; ceterum masculini inflexionem imi-
 tatur.

37. Aliud pronomen, eiusdem radicis cum Latini-
 norum *is, ea, id, idem, eadem, idem*, cf. Sanscr. *idam*,
 declinatur sic:

Singul.

	<i>Masc.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>
Nom.	Онъ,	оно,	она.
Gen.	его, еговъ, (iero),	„ „	ея.
Dat.	ему (іемоу Chr. p. 246.),	„ „	ей.
Acc.	й,	е,	ю.
Instr.	имъ,	„ „	єю.
Loc.	емъ, (о немъ),	„ „	ей (о ней).

Dual.

Nom. Acc.	о̀на,	„ „	о̀нѣ.
Gen. Loc.	єю,	„ „	„ „
Dat. Inst.	йма,	„ „	„ „

Plur.

Nom.	они,	она,	оны.
Gen.	ихъ,	„ „	„ „
Dat.	имъ,	„ „	„ „
Acc.	я,	„ „	„ „
Instr.	ими,	„ „	„ „
Loc.	ихъ (о нихъ),	„ „	„ „

Нос pronomen Nominativos trium numerorum
 mutuavit a pronomine demonstrativo онъ, оно,
 она, quod secundum legem flectitur, cf. Peninsk. p.
 113; et Sanscritum *ana*, Persicum *ān* reddit. Est au-
 tem pronomen compositum ex radice obsoleta о et нъ,
 uti Germanorum *je + ner*. Secundum membrum нъ
 (нѣ) — ный in оный, reperitur in Graeco *ο* in

нѣи+во+с; тѣ+во+с. Cf. Bopp. Demonstrativstämme p. 17. et in Slavico ipso, quando praepositiones adduntur, e. g. на нѣ i. e. на+нѣ 1); во нѣ i. e. во+нѣ etc. et in aliis casibus, Gen. него, Dat. нему, Accus. нѣ i. e. ни; Instr. нѣмъ, Loc. нѣмъ, fem. ней etc. Plur. нихъ, ня etc. Sine praevia praepositione invenitur in vocabulo нѣгли i. e. него+ли, num?

88. *Genitivum mascul.* ego, eius, reperiri in Sanscrito *asja* videre est ex iis quae ad Genitivum in aro disputavimus § 63.

89. *Dativum* ему=емо+i referre Sanscr. *asmai*, littera s ex more evanescente, docet § 64.

90. *Accusativus* ѣ constat ex и+ъ, utraque vocali in ѣ contracta. Ex his autem patet, cur hoc ѣ pronunciandum sit uti ѡи, lenius quam coniunctio и, et, (Peninsk p. 24), quia duo i in se continet. Ad ѣ illud illustrandum egregie facit illud *Rigvedae* (p. 2.) *im*, Germanorum *ihn*; patet enim quomodo Sanscritum *m* a Germanis reddatur per *n*, a Polonis alias per *n̄*, a Slavis per *ъ*, *ь*.

91. Cum *Locali* емъ, Sanscr. *asmin*, confer Pracrit. *imasmim*, *imammi*, *assim*.

92. *Genitivus fem.* ѣя (= e + a pro e + аъ) *jejah* haud recedit, legibus orthographiae Slavicae observatis, a Sanscr. *asjāh*.

93. *Dativus* ѣи i. e. radix e cum signo Dativi и, quod est in causa cur non contrahatur in ѣ prout in Accusativum masculini incidit; est Sanscr. *asjaž* = *asja+i*.

1) Cf. Polonorum *nań* pro *na niego*; *poń* pro *po niego*; *zań* pro *za niego*.

94. *Accusativus* habet ю, pro y, i. e. radix corroborata cum signo Accusativi ъ, (o+ъ). Poloni et hic Sanscrit. ām in enām sono nasali reddunt, scribuntque ona, one, ja.

95. *Instrumentalis* ѣю, qua ratione cum Sanscr. anajā, enajā conciliari possit, ex supra dictis patet, id quod dicendum quoque est de

96. *Locali* ѣй, Sanscr. asjām.

Dualis.

97. Cum *Nominativo* et *Accusativo* masculinī generis, онà, confer Accusativum Sanscr. enau; feminini: онѣ, Sanscr. ene.

98. Prout autem *Genitivus* et *Localis* in tribus generibus iidem sunt, ѣю, ita etiam in Sanscr. anajoh, enajoh.

99. Quae observatio cadit etiam in *Dativum* et *Instrumentalem* ѣма, Sanscr. ābhjām.

Pluralis.

100. *Accusativus* я=e+ъ, quo modo idem dici possit cum Sanscr. enān, fem. enāh, ipse vide.

101. *Genitivus* et *Localis* ихъ trium numerorum, pro ихъ, haud abhorrent a Sanscr. mascul. neutr. eschām, eschu; fem. āsām, āsu.

102. Cum themate pronominis Sanscriti tat, hic, convenit pronomen Slavicum момъ (моѣ), mà, mò, cuius radix, uti in lingua Sanscrita ta, fuit тъ, quod generum terminationibus receptis evadit (тъ-) мо-ѣ, м-а, м-о.

Cf. Pen. p. 115. Nominativum mascul. huius pronominis Sanscr. *sah*, fem. *sā*, reddit Slavicum *сиа*, *сей*, f. *сія*, n. *сіе*.

Singul.

Masc.

	Slav.	Sanscr.
Nom.	Тоѣ, поѣ,	(<i>tat</i>) <i>sah</i> .
Gen.	поѣго,	<i>tasja</i> .
Dat.	поѣму 1),	<i>tasmai</i> (= <i>tasma</i> + <i>i</i>).
Acc.	поѣ, Pol. <i>ten</i> .	<i>tam</i> .
Instr.	поѣмъ,	<i>tena</i> .
Loc.	поѣмъ, (proprie поѣмъ Chrestomath. p. 245, quod = <i>tohmī</i> , <i>tosmī</i> , cf. Pal. <i>tasmī</i> .	<i>tasmin</i> .

Neutrum exceptis *Nominativo* et *Accusativo* *поѣ*, eodem modo declinatur.

Feminin.

Nom.	Та, (сія),	<i>sā</i> .
Gen.	поѣя, поѣ,	<i>tasjāh</i> .
Dat.	поѣѣ,	<i>tasjai</i> .
Acc.	поѣ, поѣю, Pol. <i>tę</i> ,	<i>tām</i> .
Instr.	поѣю,	<i>tajā</i> .
Loc.	поѣѣ, cf. Pal. <i>tājam</i> ,	<i>tasjām</i> .

1) De eiecto s Sanscrito, uti in Gothico *tha-mma*, cf. etiam Bopp. Ueber einige Demonstrativstämme etc. p. 21.

Plural.

Mascul.

Nom.	тѣхъ, тѣхъ R. тѣхъ, Pol. <i>te</i> , San. <i>te</i> .	
Gen.	тѣхъ,	<i>teschām</i> ,
Dat.	тѣмъ,	<i>tebhjah</i> ,
Acc.	тѣхъ, тѣхъ,	<i>tān</i> .
Instr.	тѣми, pro тѣми? cf. Pali. <i>te-</i> <i>tāh</i> , <i>hi</i> , et plur. fem. <i>tāhi</i> pro Sanscr. <i>tābhīh</i> .	
Loc.	тѣхъ, (pro тѣхъ),	<i>teschu</i> .

Pluralis femininus eodem modo formatur, tantum

Nom. habet тѣхъ, Accus. тѣхъ. Neutrum exhibet
Nom. et Acc. тѣхъ.

103. Эпома, hic, Sanscr. *etat*, Plur. эти, Sanscr. *ete*, conflatum ex pronomine *e*, quod originis causa mutatur in *э*, et *пома*.

104. Къ, auct. кой, кый masc. кая fem. кое neutr. quis, *ποῖος*, est Sanscritum *kah*, *kā*, *him*; Genit. коего Sanscr. *kasja*; Dat. коему pro космо=космо+и, Sanscr. *kasmāi*. Huius pronominis themate et pronomine demonstrativo compositis evadit pronomen interrogativum кто=къ+то, qu+is, neutr. чь+то (Chrestom. p. 248.) quid? uti Persae utuntur *kih*, neutr. *tschih*.

Кый, кой,

Singul.

Mascul.

Nom.	Кый, кой, Lett. <i>kas</i> ,	<i>kah</i> , <i>kas</i> ,
Gen.	коего,	<i>kasja</i> .
Dat.	коему,	<i>kasmāi</i> .
Acc.	кый, кой,	<i>kam</i> .
Instr.	кый,	<i>kena</i> .
Loc.	кый,	<i>kasmin</i> .

Feminin.

Nom.	ка́я,	ka.
Gen.	ка́я, ко́ей,	kasjāh.
Dat.	ко́ей,	kasjai.
Acc.	ку́ю,	kām.
Instr.	ко́ею,	kajā.
Loc.	ко́ей,	kasjām.

Neutr.

Nom.	ко́е,	kim.
Gen.	ко́его,	kasja.
Dat.	ко́ему,	kasmai.
Acc.	ко́е,	kim.
Instr.	ко́имъ,	kena.
Loc.	ко́емъ,	kasmin.

Dualis.

Nom.	ка́я,	kau, f. n. ke.
Gen.	ко́ю,	kajōh.
Dat.	ко́йма,	kābhjām.
Acc.	ка́я,	kau, f. n. ke.
Instr.	ко́йма,	kabhjām.
Loc.	ко́ю,	kajōh.

Plural.

Mascul.

Nom.	кыи, ко́и,	ke.
Gen.	кыи́хъ, ко́иъ,	keschām.
Dat.	кыи́мъ, ко́иъ,	kebhhjah.
Acc.	кыи́,	kān.
Instr.	кыи́мъ, о,	kaih.
Loc.	кыи́хъ, о,	keschu.

Feminin.

Nom.	кыя,	<i>kāh</i> , cf. declinationem
Gen.	uti	plenam in Gram.
Dat.		Bopp.
Acc.	кыя,	<i>kāh</i> .
Instr.	mascu-	
Loc.	linum.	
Neutr. Nom. Acc.	кѧя.	<i>kānĭ</i> .

105. Иной, s. инѧ, ина, ино, alius, Sanscrit. *anjah, anjā, anjat*.

106. Котóрый, et котерый, котóрая, котóрое, qui. Huius pronominis alteram partem vix Slavicae linguae ore explicueris. In Sanscrita lingua legitur *katara*, compositum ex pronomine *ka*, кѧ, et *tara*, terminatione Comparativi; inde illud который proprie significat quis (ex duobus), uter?

107. Самѧ, самѧ, самò, самыѧ, самая, самое, ipse, Sanscr. *samah, samā, samat*, et *sanjah, ā, am*.

108. Вѣсь, всѧ, всё, omnis, Sanscr. *visvah, ā, am*. Slavica vox proprie scribenda est вѣсь, вѣся, вѣсе.

109. Свой, я, è, suus, quod ad omnes tres personas pertinet, est Sanscr. *svah, ā, am*.

110. Якѧ, якѧ, compositum ex radice *a* (cf. Bopp. über einige Demonstrativstämme p. 8. seq.) et pronomine кѧ, quis, Sanscr. *jakah, ā, am*.

111. Еперѧ i. q. который, compositum ex е+шерѧ, est Sanscritum *jatarah*.

112. Alia pronomina sunt селикъ (се+ликъ), та+lis, со+licher; ко+ликъ, qua+lis; сицевъ, pro си-кевъ, conflatum ex съ, et къ (Sanscr. *sa* et *ka*) talis, unde oritur adverbium сице pro сикъ, (cf. ликъ, лице, vultus) Latinorum *si+c.*

113. Pronomina possessiva sunt haec: мой, мой, мое, meus, a, um, Sanscr. *madjah*, а, am; твой, tuus, Sanscr. *tvadjah*.

C. Numeralia.

114. Cardinalia.

1. Единъ, Ross. одинъ, Sanscr. *eka*. Hoc numerale non est vocabulum simplex, sed compositum ex pronominum radicibus е+динъ, aequè ac Sanscritum *ekah* ex *e+kah*; *ein*, ex *ei+n*; *unus* ex *u+nus*, cuius pars prior apparet etiam in *uter*, i. e. *u+ter*, et *neuter* i. e. *ne+uter*, quod *ter* est forma Comparativj Sanscriti *tara*, Graec. *τερος*. Ad Latinorum et Germanorum *unus* et *ein* propius accedit illud инокъ i. e. *и+но+къ*, *u+ni+cus*, *unus*, solitarius, et *ин*, in ино-рогъ, *инькерос* al. Caeterum *единъ* nonnunquam articuli Germanici *ein* ratione positum invenitur, e. c. Въ царство Адриана—бысть едина вдова, sub regno Adriani—fuit (quaedam) vidua, *eine Willwe*. Chrestom. p. 48.

2. Два, duo, forma est dualis sicut etiam Latinorum *duo*, Sanscr. *doi*, Nom. *doau*, cuius radix est uti in lingua Slavica, *doa*. Nominativus femininus in utraque lingua est двѣ, Sanscr. *dve*. Hic silentio non praeter-eundum est Slav. mas. оба, fem. обѣ, ambo, Sanscr. *ubha*; Slav. обой, обоя, обое, Sanscr. *ubhajah*, *je*.

3. Три, tres f. mascul. *mpie*, Sanscr. *tri*. Latino-
rum *tre* in *trepondo* (Quint. 1, 5, 15.) exinie cum
Slavico convenit.

4. Четыри, f. quatuor, Sanscr. *tschatur*. In
Nomin. Voc. mascul. et Nom. Acc. neutr. forma ra-
dicalis *tschatvār* adhibetur, quam reperimus in voca-
bulis *чешверо*, *чешверы*, quatuor; *чешверть*, pars
quarta, *чешверимъ*, in quatuor partes dividere etc.

5. Пять, f. quinque, Sanscr. *pantschan*. Nom.
pantscha. Polon. *pieć*, ubi Sanscr. *n* restat. Пять
ponitur pro *пешъ*, *пéнтъ* 1).

-
- 1) Est enim certus et indubius lingvæ Slavicae mos, isque
maximi momenti in derivatione vocabulorum sive ety-
mologia, inque explicandis eorum terminationibus
grammaticis, ut litera *н* aequè ac *м* ante *г*, *д*, *ш*, *ж*,
с, *ш*, *м*, eiciatur, et vocali *и*, *у*, Graec. *ι*, *υ* restituatur.
Qua in re lingua Slavica ad linguam Polonicam fere
ita se habet, uti lingua Graeca ad Latinam, Poloni
enim loco illius *ι* inserendi, *н* in sonum nasa-
lem commutant, Latini literam *n* retinent. Cf. *Μενης*,
pro *μήν* et hoc pro *μενς*, Lat. *mensis*; *εἷς* pro
εἷς, *unus*; *κοῦρος*, puer, i. e. *κο+υ+ρος* pro *κομρος*,
Sanscr. *kumāras*; *κοῦρη*, puella, i. e. *κο+υ+ρη* pro
κομρη, Sanscr. *kumārī*. De terminationibus verborum
huic legi subiectis vide Annot. ad terminationem Slav.
in *у*, Sanscr. *mi*. — Expendeas igitur vocabula haec.
Мужъ, i. e. *мо+и+жъ*, *моужъ*, pro *монжъ*, Pol. *mąż*,
Sanscr. *manuschjah*, homo, vir; *мясо* i. e. *ме+и+со*
pro *менсо*, Pol. *mięso*, Sanscr. *mansom*, caro; *гусъ*, i. e.
го+и+съ, *гоусъ*, *прогусъ*, Pol. *gęś*, Sanscr. *hansah*,
anser, Germ. *Gans*, Angl. *goose*; in lingua Lettica
Sanscr. *h* in *s* transiit, *sohs*; *нушъ* i. e. *но+и+шъ*
pro *нонушъ*, compositum ex *н*- Sanscr. *ni*,
инъ, et *ошъ*, Sanscr. *antar*, *antaram*, interius, ac

6. Шесть, pro сесъ, f. sex, Sanscr. *schaschi*;
Lettice: *šeschi*.

eximie redditum Graeco *υῖδος*, i. e. *υειδος*; praeterea huc pertinent *нѣдро*, gremium, i. e. *недро*, cuius *д* (*d*) loco *т* (*t*) illustratur ex Persica lingua, *ender*, quae *t* linguae Sanscritae et Latinae recepti loco *d* utitur; *ушроба*, pro *ошроба*, Sanscr. *antram*, intestina; *ушро*, i. e. *от+шро* pro *ошро*, *tempus intermedium* inter noctem et diem, *tempus matutinum*. Ex Polonico sermone confer *wnętrzny*, servata scilicet litera *n* in sono nasali; *уголь*, pro *онголь*, Lat. *angulus*; et *уголь* pro *онголь*, carbo, Sanscr. *anghārah*, Pol. *węgiel*, *wągiel*; cf. et *угорь*, pro *онгорь*, fistula *inflammatoria*; *уда* pro *онда*, hamus, Pol. *węda*; et *удова* pro *ондова* et hoc pro *ондо+а*, pedica, ligaculum, Sanscr. *anduh*, gen. fem. id. Мудрый, pro *мондрий*, Pol. *mądry*, sapiens, formatum secundum analogiam adiectivi *бодрый* а *бодити*, nec comparandum cum Sanscr. *mantri*, sapiens, а radice *man*, sapere; sed cum *mandarah* а radice *mad*, quae in significatione *to be lazy*, *sluggish*, superest in Ross. *мед—лнть*, tardare, socordem esse; illud *мудр* igitur proprie erit homo gravis, modestus; *мурій*, pro *монріі*, Pol. *tegy*, intensus, а radice Sanscr. *tangdsha*, *to streighten*, intendere; *путь*, *поуть*, via, pro *понть*, Sanscrit. *pathin*, quod nonnullos casus deducit а форма *panthah*. Jam patebit quid sit illud *у* in *уза*, catenae, pedicae, а verbo *узити*, quod nos cum Sanscrito *judsch* contulimus. *Узити* scilicet scribitur pro *олизити*, tali modo *n* Sanscrit. in formis *junadschmi* etc. et Latin. *n* in *iungere* conservans.

Ноч *i* nunc video esse vicarium Sanscritae *Anusvārae*, positum pro *ъ*, quo *m* et *n* exprimitur, nam *нашъ* scribendum esset proprie *нешъ*, sed vocalis

7. Семь, Ross. семь, septem, Sanscr. *saptan*. Forma Sanscrita propius accedit ad Latinum septem, quod positum esse pro septem liquet ex derivato septenarius, uti novem ponunt pro novem. Семь autem videtur esse pro сѣдмь sive сѣмьмь, et hoc pro сѣммен, cf. Lett. *septini*.

8. Осмь, (Ross. etiam восьмь) octo, Sanscr. *aschtan*, Lettice: *astoni*.

9. Дѣвять, (ex девенъ), novem, Sanscr. *navan*, Lett. *dewini*. Numerali Slavico explicando non sum.

10. Дѣсять (ex десенъ), decem, Sanscr. *dasan*, Lett. *desmit*.

In compositione numeralium ab undecim ad novemdecim lingua Slavica utitur particula на, ad, diciturque:

11. Единнадцатъ, unum ad decem, undecim, Sanscr. *ekadasan*.

12. Дваннадцатъ, duodecim, Sanscr. *dvadasan*.

13. Тринадцатъ, tredecim, Sanscr. *trajodasan*.

14. Четырнадцатъ, quatuordecim, Sanscr. *tshaturdasan*.

antecedens e exigit emollitionem ъ, unde evenit *пѣи—тъ=пять*. Quibus bene perpensis, confirmabitur illud, quod p. 47. de Sanscrito s Genitivi expresso per ъ, disputavimus. Eadem ratio obtinet in verborum terminationibus, *суть* enim pro *соить*, uti postea exposituri sumus, habet *и* restitutum per ъ, *соить*, Pol. *sz*, sed ъ post vocalem convertitur in ѣ, qua ratione oritur *се—ѣ—тъ*, *соуть=суть*.

15. Пятнадцать, quindecim, Sanscr. *pan-tschadasan*.

16. Шестнадцать, sedecim, Sanscr. *scho-dasan*.

17. Семнадцать, septendecim, Sanscr. *sap-tadasan*.

18. Оsmнадцать, octodecim, Sanscr. *aschtā-dasan*.

19. Девятнадцать, novemdecim, Sanscr. *navadasan*. Usitatio forma est *unavinsati*, undeviginti.

20. Двадцать, (duo decem) viginti, Sanscr. *vin-sati*, Graec. *ἑκοσι*.

30. Тридцать, triginta, Rossice тридцать, Sanscr. *trinsat*.

40. Четыредесятъ, quadraginta, Sanscr. *tschat-carinsat*.

50. Пятьдесятъ, quinquaginta, Sanscr. *pan-tschasat*.

60. Шестьдесятъ, sexaginta, Sanscr. *schaschti*. Lett. *feschi defmit*.

70. Седьдесятъ, septuaginta, Sanscr. *saptati*.

80. "Оsmьдесятъ, octoginta, Sanscr. *asī ti*.

90. Девятьдесятъ, nonaginta, Sanscr. *navati*.

100. Сто n., centum n., Sanscr. *satan*, an pro *santa*?

Illud сто autem esse pro състо, apparet non solum ex Genitivo plural. соствъ, sed etiam ex nominibus derivatis, e. g. соствя, centuria, соствикъ, centurio, соствий, centesims. ъ autem in съств vicarium Anusvarae,

pōsitum est pro *m*, s. *n*, id quod infero non solum ex Germ. *hu+n+dert*, sed etiam ex Lettico *simts*, et Latin. *ce+n+tum*.

115. Ordinalia.

1. Пёрвый, ал, oe, non est Sanscritum *purvah*, ā, *am*, primus, sed descendit a praepositione nepe, Sanscrito *pra*, a quo oritur *prathamah*, primus; ita illud первый est pro перьвый et hoc pro пере—ый, interposito, euphoniae gratia, v. Cf. Lettic. *pirms*, *a*; *pirmajš*, *ja*.

2. Впорый, впорой, secundus, irregulari modo pro дваторый, formatur; Sanscritum *dvitījah* convenit cum Germ. *Zweite*.

3. Трёмий, tertius, Sanser. *trīṭjah*.

4. Чёмвёртый, quartus, Sanser. *tschaturthah*, (s), Lett. *zettorts*, *zettortajš*.

5. Пямый, quintus, Sanser. *pantschamah*. Пямый autem contractum est ex пенмый. Cf. Polon. *piąty*.

6. Шесмый, sextus, Sanser. *schaschtah* (s), Lett. *festajš*, *festš*.

7. Седьмый, septimus, Sanser. *saptamah* (s), Lett. *septits*, *septitajš*.

8. Осьмый, octavus, Sanser. *aschtamah* (s), Lett. *astots*, *astotajš*.

9. Девямый, novus, Sanser. *navamah* (s).

10. Дееямый, decimus, Sanser. *dasamah* (s), Lett. *defmitajš*.

100. Сошый, centesimus, Sanser. *satatamah* (s), Lett. *simtajš*.

Annot. Circa terminationem numeralium illud tenendum est, *нь* esse terminationem substantivam feminini generis, formis primitivis in Indicis *pantschan, navan, dasan*, Latinis *septem, novem, decem* pro *septen, noven, decen* superstilibus. *Пять* igitur habuerit formam primitivam *пѣн, шестъ, шес, девять, девен, десянь, десен*. Comparationi aptae inserviunt Lettica composito ordine sic se exhibentia:

1. *Ween+s* f. *weena* (Slav. *ин+ъ, ин+а* in *инорогъ, ал*).

2. *Diwi*.

3. *Trih+s, tre+s*, Slav. *трие, fem. три*.

4. *Tschetri*, fem. *tschetras*.

5. *Peezi*, fem. *peezas*.

6. *Seschi*, fem. *seschas*.

7. *Septini*, fem. *septinas*.

8. *Astoni*, fem. *astonas*.

9. *Dewini*, fem. *dewinas*.

10. *Desmit*, fem. *desmits*.

Тысуца, fem. *mille*, ortum est ex *тысонть*, Pol. *ty-siac*.

116. Adverbia numeralia formantur ab Indis suffixo *kritvas*, (*krit*); a Slavis suffixo *крашы, крамъ*, e. g. *двакрашы, bis; пятькрамъ, quinquies*, Sanscr. *pantschakritvas*. In lingua Lettica usurpatur *kahrt*. Porro Ordinalia Indica similia adverbia formant addito *m* neutri generi proprium e. c. *prathamam*, prima vice, *dvitijam*, secunda vice; Slavi simili modo usurpant neutra loco adverbiorum, e. c. *первое, второе, третье*, Dobrowsk. p. 422.

Annot. Cardinalia Sanscrita, *eka, doi, tri, tscha-*
tur, tria habent genera uti in lingua Slavica, единъ,
два, три, четири s. чешыріе.

Tabula declinationis.

Два, duo, Sanscr. *dva*.

Mascul.

	Slav.	Sanscr.
Nom.	Два pro двѣ=dva+o, Pol. <i>dva, dwa</i> ,	<i>dvau=dva+u</i> .
Gen.	двою, дву,	<i>dvajoh.</i>
Dat.	двѣмѣ, Pol. <i>dwom</i> ,	<i>dvābhjām.</i>
Acc.	два,	<i>dvau.</i>
Instr.	двѣмѣ,	<i>dvābhjām.</i>
Loc.	двою, дву,	<i>dvajoh.</i>

Feminin.

Nom.	двѣ, Pol. <i>dwie</i> ,	<i>dve.</i>
Gen.	двою, ѣю, дву,	<i>dvajoh.</i>
Dat.	двѣмѣ,	<i>dvabhjam.</i>
Acc.	двѣ,	<i>dve.</i>
Instr.	двѣмѣ,	<i>dvabhjam.</i>
Loc.	двою, ѣю,	<i>dvajoh.</i>
Neutr.	двѣ,	<i>dve.</i>

Ex quo elucet, in ambabus lingvis sese aequare
1) Nominativum et Accusativum 2) Genitivum et Lo-
calem 3) Dativum et Instrumentalem utriusque generis.

Thema: Трѣ, tre, Sanscr. *tri*.

Mascul.

Nom.	тріе, тріѣ, tres,	<i>trajah.</i>
Gen.	тріѣ,	<i>trajānām.</i>
Dat.	тріємъ,	<i>tribhjah.</i>
Acc.	тріѣ,	<i>trin.</i>
Instr.	тріемнѣ,	<i>tribhih.</i>
Loc.	тріехъ,	<i>trischu.</i>

Feminin.

Nom.	тріѣ,	<i>tisrah.</i>
Gen.	тріѣ,	<i>tisrīnām.</i>
Dat.	тріемъ,	<i>tisribhjah.</i>
Acc.	тріѣ,	<i>tisrah.</i>
Instr.	тріемнѣ,	<i>tisribhih.</i>
Loc.	тріехъ,	<i>tisrischu.</i>

Eodem modo et чѣтыріе fleclitur:

Nom.	чѣтыріе, f. и,	<i>tschatvārah.</i>
Gen.	чѣтырѣ,	<i>tschaturnām.</i>
Dat.	чѣтыремъ,	<i>tschaturbhjah.</i>
Acc.	чѣтыри,	<i>tschaturah.</i>
Instr.	чѣтыримнѣ,	<i>tschaturbhih.</i>
Loc.	чѣтырехъ.	<i>tschaturechu.</i>

D. De Adiectivis.

117. In doctrina de adiectivis praesertim forma eorum simplex tenenda est, quam, ut supra monuimus, hodie praedicati loco ponunt, quaeque sine dubio antiquior est altera.

118. *Genera sunt tria, Masculinum, Femininum, Neutrum.* In themate masculina et neutra haud distingvi iam monuimus p. 13. Femininum formatur addito *a*, sive *i*, quod *i* in adiectivis verbalibus sive participiis praevaluit; in declinatione masculino Sanscrito additur *s* (per Visargam *h*), neutri *m*, ita observata Latinorum lege: magnu—s, magn—a, magnu—m.

Quae omnia eodem modo se habere in lingua Slavica scito ex his:

Forma absoluta adiectivorum neutrum haud distingvit a masculino; femininum formatur addito *a*; quod autem neutrum adiectivorum plenorum assumit *e*, hoc *e* nunc video esse *e* acutum, et pro *ьъ* positum (cf. § 20), ubi quum *ъ* locum Anusvarae occupet et eius vicem gerat, patet terminationem illam neutrorum in *e* interne valere em, e. c. *новое* i. e. *новоль* = *ново—jem*. Haecque terminatio convenit cum Sanscrit. *jam*. Adiectiva autem apocopata neutra a forma absoluta haud distingvere solent, prout adiectiva Sanscrita, exceptis in *ā* exeuntibus quae addunt *m*—e. c. Sansc. *bahu*, Nom. m. *bahuh*, Nom. f. *bahvi* s. *bahuh*, Nom. neutr. *bahu*, multus; Slav. много, Nom. m. *мноргъ*, fem. *много*, neut. *много*, multus; et свято, Nom. m. *святъ*, fem. *святъ*, neut. *свято*. Ex his emenda quae p. 25. § 4. Annot. 2) diximus, naturam *e* acuti nondum satis exploratam habentes. — Addamus nonnulla exempla aliorum adiectivorum femininum in *i* habentium.—cf. § 7. Sanscr. *mahat* pro *mahant* (particip.) est forma absoluta mascul. et neut. cui in utroque genere respondet Slav. *могущъ* pro *могонъ*; femininum Sanscritum habet *mahati* pro *mahanti*, Slav. *могущи* pro *могонни*. Thema Sanscr. est *sat*

pro *sant*, Slav. сушь pro сонъ, utrique generi proprium; feminina exeunt in и, igitur Sanscr. *santi*, Slav. сущи pro сонни. Sic Nom. Sanscr. masc. est *san*, fem. *santi*, neutr. *sat*, Slav. сы pro съ+ъ, fem. сущи=сонши, neutr. сы=сѣ pro съ.

119. Adiectiva exeuntia in primo statu in i, Sanscr. *ī*, thema tribus generibus commune habent; e. c. вели—и, вели—я, вели—е.

120. Quod attinet ad declinationem adiectivorum Slavicorum, haec addere placet.

a) Adiectiva formam primam retinentia, vel, uti vocantur minus recte, apocopata, eodem quo substantiva modo declinantur; e. c.

	<i>Mascul.</i>	<i>Femin.</i>
Nom.	Силѣнь, fortis,	СИЛЬНА.
Gen.	сильна,	СИЛЬНЫ.
Dat.	сильну,	СИЛЬНѢ.
Acc.	силѣнь,	СИЛЬНУ.
Voc.	сильне,	СИЛЬНА.

Cf. *Rosonov.* p. 24.

b) Declinatio adiectivorum plenorum sive auctorum modum inflectendi pronominum imitatur, uti supra fuse exposuimus, vide § 63. Causa autem diversae declinationis adiectivorum apocopatorum et plenorum in eo quaerenda est, quod haec pronominum naturam induunt, dum adiectiva illa apocopata, natura nominum substantivorum gaudentia, ergo et declinationi eorum inhaerent.

Annot. Haec adiectiva aucta nunc percipio nec linguae Sanscritae deesse; nam *navah*, *navā*, *navam* respondet Slavico новъ, нова, ново; altera forma,

naojah, *naojā*, *naojam*, Slav. новый, новая, новое. Sanscr. *lobhjah*, ā, am, acceptus, amabilis, est Slav. любый, любая, любое, cuius forma simplex est любовь, любя, люблю. Adde: *balah*, et *baljah*; *himah* et *himjah*, frigidus, et alia.

E. De Gradu Comparationis.

121. Est in lingua Sanscrita gradus comparativi species quaedam praeter usitatorem cuius iamiam mentionem facturi sumus, in *ījas*, fem. *ijāsi*, quae formae primitivae annectitur. Masculinum autem Nominativum trium numerorum, Accusativum singularis et dualis, et Vocativum dualis et pluralis ex alia forma *ijāns* repetit, ceteris casibus terminationi *ijas* inhaerentibus. Sic ab adiectivo *jwan*, (*java*), juvenis, oritur Comparativi forma masculini absoluta, *javījas*; Nominativus, *javījān*; vid. Bopp. Lehgeb. §§ 251. 254.

Quae ad grammaticam linguae Slavicae pertinent hoc modo.

Comparativus Slavicus formatur ea ratione, ut formae primitivae adiectivi annectatur terminatio *ьшъ* sive *ѣшъ*, fem. *ьшя*, *ѣшя*, ex lege ita scripta pro *ьсь* sive *ѣсь*. In Nominativo autem illud *ш* abiicitur, restituendum signo *ь* sive *ь*, vicario Sanscriti *n*, et dicitur e. c. in Comparativo adiectivi юный, juvenis, юній sive юнѣй i. e. юнѣь. Femininum quod in Sanscrito in Nominativo plene apparet: *javījāsi*, id imitatur etiam Slavicum: *юнѣшя*. Neutrum autem, quod Sanscrite formam *ijah* in Nominativo obtinet, Slavico e Visargam exprimit, sive habet pro *īsch* (*ьш*) e i. e. *jeh*, ceteros casus tamen a forma primitiva in *ьшъ* formans, quo fit ut Dativus habeat

(юньшу sive) юнѣйшему. Quod autem ad speciem duplicem in иѣ, et ѣѣ attinet, illud bene tenendum est, quod nos supra de electo н per і restituendo diximus, cf. p. 60. Annot. Nam illud —ѣи=e+i+и pertinet ad formam Sanscritam *ījans*, quod *n* elisum in lingua Slavica reficitur addito і, quod cum praecedente vocali contrahitur, ita ut Accusativus юнѣйшій scriptus esse videatur loco юненьшій, Sanscrit. *jaṭījānsām*, quod, omisso н ex more, sit юне+i+ѣшій=юнѣйшій. Adiectiva Sanscrita *laghu*, levis, et *balin*, fortis, emittunt Comparativos *laghījas*, Nom. *laghījan*; *balījas*, Nom. *balījan*, cum quibus conveniunt Comparativi Slavici легчайшѣ, Nom. легчай; et бѣльшѣ s. бѣльшій, Nom. бѣльшій s. бѣльшій 1).

122. Suffixum Sanscritum formandis Comparativis usitatius *tara*, Graec. *τερος*, derivatum a radice *tri*, transgredi, cf. *Bopp*. Gramm. Critic. p. 120. apud Slavos in admodum paucis vocabulis superstitt, e. c. in которѣй; e—мерѣ; nec Latina lingua multa eius indicia conservat. Pertinent huc vocabula *u+ter*; *ne+u+ter* (neuter); *al+ter*.

Subiungimus ex more tabulam declinationis, illud monentes, terminationum differentiam ex eo esse explicandam, quod Comparativi Slavici aucti declinationem adiectivorum auctorum sequuntur.

1) Ne quis offendatur eo, quod nos cum Sanscrito *balah*, *balin*, fortis, contulerimus et *валѣи*, et бѣльшій, nam illud *b* Sanscritum auctoribus grammaticis Indicis ex lubitu cum *v* commutari potest, ut etiam scribi possit *valah* et *valin*, quae litterae duplex vis in sermone Slavico expressa conservatur. Latini praetulerunt *v*, cf. *valens*, etc.

Singular,

Sanscr.	Slav.
Forma absol. <i>Jaotjas</i> ,	ЮНѢЙШІѢ.
Nom. <i>javijān</i> ,	ЮНѢЙ.
Gen. <i>javijasah</i> ,	ЮНѢЙШАГО.
Dat. <i>javijase</i> ,	ЮНѢЙШЕМУ.
Acc. <i>javijānsām</i> ,	ЮНѢЙШІЙ.
Voc. <i>javijān</i> ,	ЮНѢЙ.
Instr. <i>javijasā</i> ,	ЮНѢЙШИМЪ.
Loc. <i>javijasi</i> ,	ЮНѢЙШЕМЪ.

Feminini *javijasi*, Slav. юнѢйшія declinationem effinge tibi ipse.

F. De Deminutivo.

123. Deminutivi Slavici forma usitatissima characterem habet literam к (in declinatione secundum differentiam generis, кѣ, ка, ко evadentem), quam in lingua Persica etiam et Germanicis reperias. Eadem littera к addita deminutiva format in Sanscrito quoque sermone e. c. *bālahah*, a *bālah*, puerulus; *erikschakah*, a *erikschah*, arbuscula; *kanjakā* a *kanjā*, puella, uti дѣвка a дѣва descendit.

G. De Verbo.

124. Verba Slavica et Sanscrita tribus utuntur numeris, Singulari, Duali, Plurali.

125. Tempora in verbis Sanscritis numerantur sex, Praesens, tria Praeterita, duo Futura. Quae omnia (in solo Futuro tamen haereo) ita se habere apud Slavos, videbimus postea.

Annot. Classium decem, in quas verba Indica dividuntur, indicia nec Slavica desunt; sed his immorari nolumus.

Praesens.

126. Personarum Praesentis et Futuri terminationes brevissimae sunt hae:

Singul.

Sanscr.

Slav.

1. *m.*

Ѣ (О) *m.*

2. *s.*

с (III).

3. *t.*

III.

Annot. I. Primae personae terminatio in *m* (*mī*), quae in lingua Indica communis est, in Slavica in paucis tantum verbis superstes, a Polonis constanter adhibetur modo expressa & cancellato, modo ipsa apparet, e. c. Sanscr. *drināmi*, Pol. *dre*, lacero; Sanscr. *bibharmi*, Pol. *biore*, sumo; Sanscr. *dadāmi*, Pol. *daie*, do; Sanscr. *dhamāmi*, Pol. *dme*, spiro; Sanscr. *dschivāmi*, Pol. *żyje*, vivo; Sanscr. *jāmi*, Pol. *jad*, proficiscor, vehor; Sanscr. *tajāmi*, Pol. *leje*, fundo; Sanscr. *pritschtschhāmi*, Pol. *prosie*, quaero; Sanscr. *patāmi*, Pol. *padam*, cado, Fut. *padne*; Sanscr. *pi-
vāmi*, Pol. *piie*, bibo; Sanscr. *svapīmi*, Pol. *spie*, *zasypiam*, dormio; Sanscr. *admi*, Pol. *em*, freq. *ja-
dam*, edo; Sanscr. *vedmi*, Pol. *widze*, freq. *widywam*, video; Sanscr. *dschānāmi*, Pol. *znam*, scio; confer etiam *jestem*, sum, *bywam*, esse soleo; *czerpam*, haurio; *dmu-
cham*, spiro; *chtustam*, fundo; *mīiam*, praetereo; *ste-
kam*, singulto; *tykam*, tango; *kasam*, mordeo, et alia.

Annot. II. Qualem autem mutuan inter se terminationum Sanscr. *mī*, Slav. *y*, Pol. *ę*, Graec. *ω*, esse

rationem arbitramur, nec hoc lectores celare oportet. Sanscritum *m* in terminationibus obviū vidimus exprimi a Slavis signo ъ s. o, a Polonis sono nasali. Jam vero Slavi pro Sanscrito *m* adhibentes o, et additum *i* retinentes, obtinent $o+i=y$, nam

Sanscr. *m* = Slav. ъ, s. o

Sanscr. *i* = Slav. ъ

Sanscr. *m+i* = Slav. o+ъ

$o+ъ=y$

Sanscr. *mi* = Slav. y.

Quod vero apud Polonos Sanscritum *m* (*mi*) exprimitur sono nasali *ñ*, ex iisdem legibus explicandum est, quibus *domina* transit apud Hispanos in *doña*. Nunc applices hoc ad linguam Graecam.

Dual.

Plur.

1. ва, Sanscr. *vah*.

1. м, Sanscr. *m*.

2. ма, *thah*.

2. ш, *th*.

3. ма, *tah*.

3. ш, *t*.

Quae terminationes Sanscritae et Slavicae tamen augentur hoc modo, sive potius ad originem propius accedunt, minusque mutilatae apparent sic:

Sanscr.

Slav.

Singul. Plur.

Singul. Plur.

1. *mi*, *mah*.

у, мь (ми), мь (мо), мм.

2. *si*, *tha*.

си (ши), ше.

3. *ti*, *anti*.

шь=(шѣ), шь=(шѣ) pro шшь.

Annot. Illa lex enim, de qua exposuimus ad numer. *пашь*, valet etiam in verbis tum Slavicis tum Graecis. Dum lingua Sanscrita *n* tertiae personae plu-

ralis in certis tantum verborum classibus elicit, lingua Slavica id ante in semper omittit restituendum vocali *i*, ita ut *сумь* sit idem quod *со+і+мь*, *соумь*, et hoc pro *соимь*. Apparet igitur terminationem tertiae personae plur. esse duplicem, *fortiorem* et *debiliorem* in *о* et *е*, *оимь* et *еимь*, quae eliso *и* evadunt *умь*=*о+і+мь*, et *ямь*=*е+і+мь*. Antecedentis autem literae causa, illud *умь* nonnunquam fieri debere *юмь* i. e. *ь+умь*, vix monitu opus est. Poloni elisum *и* sono nasali exprimentes, dicunt *sz*. — Graeci autem pro *εὔτι* dicunt *εῖτις*; pro *τύπτοι*, *τύπταις*=*τύπτο+υ+σι*; pro *δίδου*, *δίδους*=*δίδο+υ+ς*; pro *τιθευ*—*ς*, *τιθεῖς*=*τιθε+ι+ς*; pro *τιθευσι*, *τιθεῖσι*=*τιθε+ι+σι*, et quae sunt id genus alia.

Porro observandum est, nos in tertia persona posuisse *мь* nec vero *мъ*, quod serioris usus est, illud antiquius et melius, cf. *Peninsk*. p. 18. Secunda persona habet *ми* pro *си* ex eadem lege qua Sanscritum *s* (*c*) transit in *sch* (*ш*), scilicet ante et post vocales exceptis *a* et *ā*. Sic *бѣмъ* ponitur pro *бѣса*, quod *c* ante vocalem corroboratam abit in *x*, cf. *бѣху*.

127. *Boppius* (Gramm. Crit. p. 143) et quidem recte, has personarum terminationes deducendas censet a pronomibus. Id quod nos ad linguam Slavicam, Graecam et Latinam referentes, tali se habere modo putamus, Praesentia verborum constare ex *radice* plus minusve mutata et ex verbo substantivo. Ad quod illustrandum adposuimus verbum substantivum Graecum et Persicum. Bene autem memineris quaeso, hoc verbum inter verba eiusdem esse fere naturae cuius sunt pronomina inter nomina, i. e. in coniugatione non minus esse irregulare quam pronomina in declinatione.

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plural.</i>
1. Ἐσμι, ἐμμι, εἰμι,	—	ἔσμεν, ἐμμεν, εἰμεν
2. εἶς, εἴ,	ἔστων,	ἔστε.
3. ἔσσι,	ἔστων,	ἔντι, εἰσι, ἔασι.

Participium.

ὄν, οὖσα, ὄν (pro οντε, ονσα, οντ).

Persic.

1. <i>Em</i> , sum,		<i>im.</i>
2. <i>i</i> ,	de-	<i>id.</i>
3. <i>est</i> ,	est.	<i>end.</i>

Inde prodit Praesens verbi *residen*, venire, cuius radix est *res*:

<i>Singul.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Res+em</i> ,	<i>res+im.</i>
2. <i>res+i</i> ,	<i>res+id.</i>
3. <i>res+ed</i> ,	<i>res+end.</i>

Tertia persona singularis *ed* pertinet ad formam nunc incognitam, convenientem cum Saxonum pristinorum *id*, *d*, *Grimm. Gram. I. p. 887.* et *Pracr. di.* Amant autem Persae *t* aliarum dialectorum convertere in *d*, e. c. Sanscr. *antar*, Pers. *ender*, inter; Sanscr. *matri*, мамеръ, Pers. *mader*, *maderh*; Sanscr. *pitri*, pater, Pers. *peder*.

Latin.

1. <i>Leg+o</i> ,	<i>leg+imus.</i>
2. <i>leg+is</i> ,	<i>leg+itis.</i>
3. <i>leg+it</i> ,	<i>leg+unt.</i>

Verbum autem auxiliare integrum conspicitur in:

1. *Pos+sum* pro *pot+sum*,

pos+sumus pro *pot+sumus*.

2. *pot+es*,

pot+estis.

3. *pot+est*,

pos+sunt pro *pot+sunt*.

Cf. Graec.

1. *τιμά+ω*,

τιμά+μεν.

2. *τιμά+εῖς*,

τιμά+ετε.

3. *τιμά+ει*,

τιμά+ει, *τιμά+οισι*.

Participium.

τιμά+ων, *τιμά+εσα* v. *τιμά+οισα*, *τιμά+ου*.

Slav.

1. *Нес+у*,

нес+емъ.

2. *нес+еши*,

нес+еше.

3. *нес+емъ*,

нес+ушь pro *нес+оушь*.

1. *Вол+ю=воль+у*,

вол+имъ=воль+ьмъ.

2. *вол+иши=воль+ьши*,

вол+ише=воль+ьше.

3. *вол+ишь=воль+ьшь*,

вол+яшь=воль+екшь.

Annot. Ne quis offendatur eo quod antea statui-
mus, tertias personas plur. exire in o s. e, addere
placet, illud я ortum ex e (=ā)+i post certas literas
convertendum esse in а, unde лежамъ etc.

Quibus igitur speciebus verbum illud substanti-
vum in Praesente appareat, ex tabula sequente facile
erit erutu. In lingua autem Sanscrita semper ad com-
parationem facit *Parasmaipadam*.

Rad. Sanser. *sthā*, Slav. *ема*, Pers. *sta*, Graec. *στα*, Lat. *sta*.

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
Sanser.		
1. <i>Tischtāmi</i> ,	<i>tischtāvah</i> ,	<i>tischtāmah</i> .
2. <i>tischtasi</i> ,	<i>tischtathah</i> ,	<i>tischtatha</i> .
3. <i>tischtati</i> ,	<i>tischtatah</i> ,	<i>tishtanti</i> .
Slav.		
1. (спаяю),	(спаява),	(спаемъ).
2. (спаяши),	(спаяша),	(спаеме).
3. (спаяшь),	(спаяша),	(спаяюшь).
1. Спою, Lett. <i>stahju</i> ,	спойва,	споймъ.
2. спойши,	спойша,	споймие.
3. спойшь,	спойша,	спойшь = споймъ.

Annot. Forma simplex спаяю non nisi in compositis inveniri videtur, posuimus igitur formam intensivam.—Dualis femininus semper exit in *т*.

Adde Polonicum:

1. <i>Staię</i> ,		<i>staiemy</i> .
2. <i>staiesz</i> ,	de-	<i>staiecie</i> .
3. <i>staię</i> ,		<i>staią</i> .

Pers.

1. <i>Istem</i> ,		<i>istim</i> .
2. <i>isti</i> ,	est.	<i>istid</i> .
3. <i>isted</i> ,		<i>istend</i> .

Graec.

1. ἴσταναι,	—	ἴστανται.
2. ἴσταν,	ἴσταντον,	ἴσταντε.
3. ἴστανσι, ἴσταντι,	ἴσταντοу,	ἴσταντι (ἴστανσι).

Lat.

1. <i>Sto,</i>	de-	<i>stamus.</i>
2. <i>stas,</i>	est.	<i>statis.</i>
3. <i>stat,</i>		<i>stant.</i>

Confer etiam radices Sanscr. *ad*, Slav. *ад*, *ed* + *ere*.

Sanscr.

1. <i>Admi,</i>	<i>advah,</i>	<i>admaḥ.</i>
2. <i>atsi,</i>	<i>atthah,</i>	<i>attha.</i>
3. <i>Atti,</i>	<i>attah,</i>	<i>adanti.</i>

Slav.

1. * <i>Амь,</i>	<i>адива,</i>	* <i>амо, *амы, ядимъ.</i>
2. * <i>Аси,</i>	<i>ядиша,</i>	<i>ядише.</i>
3. * <i>Аспь,</i>	<i>ядиша,</i>	<i>ядишь, про ядениъ,</i> <i>Pol. jedzą.</i>

Про *ад+смь, ад+ся, ад+спь; ад+смы.*

Annot. Personas verbi huius Slavici prout et sequentis, non obstante similitudine earum admirabili cum Sanscritis, stellula distinctas, referre malimus ad Futurum; Praesens enim ex legibus flectendum esset sic:

1. <i>Яду, Lett. ehdu,</i>	<i>ядива,</i>	<i>ядимъ.</i>
2. <i>ядиши,</i>	<i>ядиша,</i>	<i>ядише.</i>
3. <i>ядишь,</i>	<i>ядиша,</i>	<i>ядишь.</i>

Rad. Sanscr. *vid*, Slav. *вѣд*, scire.

1. <i>Vedmi,</i>	<i>vidvah,</i>	<i>vidmah.</i>
2. <i>vetsi,</i>	<i>vitthah,</i>	<i>vittha.</i>
3. <i>vetti,</i>	<i>vittah,</i>	<i>vidanti.</i>

1. * <i>Вѣмь,</i>	* <i>вѣсва,</i>	* <i>вѣмы.</i>
2. * <i>вѣси,</i>	* <i>вѣсна,</i>	* <i>вѣсно.</i>
3. * <i>вѣснѣ,</i>	* <i>вѣсна,</i>	<i>вѣданыъ, про вѣд+ снѣ.</i>

Про *вѣд+смь, вѣд+си, вѣд+спь, вѣд+сва, вѣд+сна, вѣд+сша, вѣд+сно.*

Praesens regulare esset *вѣдъ* etc. sed tertia persona pluralis sola remansit. Usurpabant autem pro Praesente Praeteritum *вѣдѣ*, novi, novisti, novit, *οἶδα*, Sanscr. *veda*, Dobr. p. 539. In verbo *дама* autem praeter Futurum *дамъ*, Praesens *даю* superest.

Rad. Sanscr. *da*, Slav. *да*, Graec. *δο*, Lat. *da*.

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Dadāmi</i> ,	<i>dadvah</i> ,	<i>dadmah.</i>
2. <i>dadāsi</i> ,	<i>datthah</i> ,	<i>dattha.</i>
3. <i>dadāti</i> ,	<i>dattah</i> ,	<i>dadati</i> pro <i>dadanti</i> .

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Даяю</i> , Pol. <i>daie</i> ,	<i>даева</i> ,	<i>даемъ.</i>
2. <i>даеши</i> ,	<i>даеша</i> ,	<i>даешѣ.</i>
3. <i>даешъ</i> ,	<i>даеша</i> ,	<i>даюшъ.</i>

Annot. Alia forma 3. plur. *дадушъ*, *дадѣтъ* = *дадоншъ*, *даденшъ*, descenderit a radice *дадъ*, cf. Pol. *dadza*.

1. <i>Δίδωμι</i> ,	—	<i>δίδωμεν.</i>
2. <i>δίδως</i> ,	<i>δίδοτεν</i> ,	<i>δίδοτε.</i>
3. <i>δίδωσι</i> ,	<i>δίδοτον</i> ,	<i>δίδωσι</i> = <i>δίδονσι</i> , <i>δίδοντι</i> .
1. <i>Do</i> ,	<i>de-</i>	<i>damus.</i>
2. <i>das</i> ,	<i>est.</i>	<i>dati.</i>
3. <i>dat</i> ,		<i>dant.</i>

Rad. Sanscr. *tan*, Slavic. *тян*, *ten* + *dere*.

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Tanōmi</i> ,	<i>tanūvah</i> ,	<i>tanūmah.</i>
2. <i>tanoschi</i> ,	<i>tanūthah</i> ,	<i>tanutha.</i>
3. <i>tanōti</i> ,	<i>tanūtah</i> ,	<i>tanvanti</i> .

1. Тяну,	тянева,	тянемъ.
2. тянешь,	тянеша,	тянете.
3. тянешь,	тянеша,	тянушь про тя- нонь.

Rad. Sanscr. *bhri*, ferre, Slav. бръ, sumere, auferre. (Cf. Sans. *sambharitum*, accumulare, Sl. събраши, colligere).

Radix Sanscrita in significatione *sustentandi* coniungatur sic:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Bharāmi</i> ,	<i>bharāvah</i> ,	<i>bharāmah</i> .
2. <i>bharasi</i> ,	<i>bharathah</i> ,	<i>bharatha</i> .
3. <i>bharati</i> ,	<i>bharatah</i> ,	<i>bharanti</i> .

Slav.

1. Беру, Pol. <i>biorę</i> ,	берева,	беремъ.
2. берешь,	берета,	берете.
3. берешь,	берета,	берушь=бероптъ.

Sanscr. rad. in significatione *gerendi*, *ferendi*:

1. <i>Bibharmi</i> ,	<i>bibhrivah</i> ,	<i>bibhrimah</i> .
2. <i>bibharschi</i> ,	<i>bibhrithah</i> ,	<i>bibhritha</i> .
3. <i>bibhariti</i> ,	<i>bibhritah</i> ,	<i>bibhrati</i> .

Rad. Sanscr. *dschiv*, (s. *dschi*), Slav. жи, vivere.

1. <i>Dschivāmi</i> ,	<i>dschivavah</i> ,	<i>dschivamah</i> .
2. <i>dschivasi</i> ,	<i>dschivathah</i> ,	<i>dschivatha</i> .
3. <i>dschivati</i> ,	<i>dschivatah</i> ,	<i>dschivanti</i> .

1. Живу,	живева,	живемъ.
2. живешь,	живеша,	живете.
3. живешь,	живеша,	живушь=живоптъ.

128. Iam vero oritur quaestio, quid sit verbum substantivum ipsum? Nos quidem illi opinioni nomen dedimus, verbum illud constare ex radice *a* (an cohaerente cum pronomine primae personae?) vel *e* orto ex *a*, sive forma producta *as*, *ec*, cui notio exsistendi inesse debet.

Annot. In radicibus *as*, *ec*, δ non esse radicalem litteram sed pro Visarga positam conicio ex eo, quod non solum in sermone Indico, quando illa radix cum *ejati* coniungitur (cf. *Bopp. Gram. Cr.* § 366. 399.), sed in Slavico quoque, quando verbum evadit auxiliare, convertitur in *h*, et *x*, e. c. хуиъ, vulg. xy pro cымъ; Latinique commutant in *r* in *eram*, *ero*. Ortum igitur videtur Sanscr. *as* ex *a*; Slav. *ec* ex *еѣ*. — An fallimur?

I. *Prima* igitur persona verbi Persici conflata est ex *e+m*, seu radice verbi et pronomine primae personae. Graecorum $\epsilon\omega$ continet stamen ϵ cum eodem pronomine; forma producta conspicitur in Persarum *hest+em*, *est+em*, Graecorum $\epsilon\sigma+\mu\iota$, Pol. *jestem*. Dicunt autem Poloni *rad+em*, laetus sum (*Gram. Pol.* I. p. 165.) uti Persae *schad+em*, id. Iam perpende haec:

Sanscr. *As+mi*.

Slav. *ec+мн*.

Graec. $\epsilon\sigma+\mu\iota$.

II. *Secunda* persona eodem modo continet radicem et pronomen secundae personae, cuius origo videtur fuisse sonus natura spiritus Graecorum asperi, Slavorum signi crassi (т) praeditus, ideoque variis sub speciebus conspicuus; cf. Graec. $\sigma\upsilon$, $\tau\upsilon$; Angl. *thee*; Pol. *ty*, Dat. *tobie*, *ci*; Sanscr. *tu*, et termina-

tionēs secundarum personarum Sanscr. in *hi* (s), *ta*, *thā*, al. Exinde promanavit varietas terminationum personae secundae, uti videre est ex Lat. *e+s*, Pers. *i=e+i*; Slav. *ec+n* (pro *ec+en?*); plur. *ec+me*, Pers. *i+d*.

Annot. Radix pronominis secundae personae *t*, quam in nonnullis lingvis in plurali quoque seorsim apparere diximus p. 44. in terminationibus verborum remansit, cf. Lat. *es+tis*; Graec. *es+tes*; Slav. *ec+me*.

III. *Tertiae* personae tali modo apparent: Sanscr. *as+ti*; Slav. *ec+mь*; Graec. *es+tes*; Lat. *es+t*; Pers. *es+t*; plur. Sanscr. *santi*; Slav. *суть* pro *conь*; Lat. *sunt*; Graec. *es+tes*; Pers. *end*; Germ. *sind*.

T huius personae referre placet ad pronomē tertiae personae *uir*, *moir*; Sanscr. *ta*, etc. Cf. Arab. fem. *ti*, *tā*, haec.

Imperativus.

129. Huius modi terminationes habet has:

Singul.

Sanscr.	Slav.
1. <i>āni</i> ,	—
2. <i>dhi</i> , <i>hi</i> ,	(<i>ди</i>), <i>и</i> .
3. <i>tu</i> ,	<i>и</i> sive <i>me=to</i> .

Secundam personam singularis Parasmaipadi in prima et secunda coniugatione puram habere formam, omisso *hi*, docet Boppius Lehrgeb. § 514: ita ut Imperativus verbi *tan* sit *tanu*; radicis *budh*, nosse: *bodha*, radic. *stha*: *tischtha*. Imperativus autem radicum Slavicarum illis verbis respondentium exhibet formam usitatam; nam *и* suggerit *и*, tend—e; *ема*:

смой intens. pro смай, *sta*; буд: буди, suscita (e somno); vide de hac stirpe inter radices verborum.

Annot. Originalem formam secundae personae Sanscritae fuisse *dhi*, Graec. *θι*, ponunt suo iure *Boppius* aliique. Voluimus igitur antea huc trahere Imperativos verborum *ими*, ire: и+ди, *ѣди*, et да: да+ди, (euph. *даждь*) *διδωθι*, qui invenitur iuxta alium Imperativum да+й, Sanscr. *dehi*, absorpta ex more litera *h*; at postea sensimus illud ди Slavicum certe ex alio fonte emanare, ex quo num Sanscr. *dhi*, Graec. *θι*, deduci possint, videant indagentque viri in enucleandis formis tum Sanscritis tum Graecis peritiores subactionesque.

Dual.

Sanscr.	Slav.
1. <i>āva</i> ,	ва.
2. <i>tam</i> ,	ша.
3. <i>tām</i> ,	ша.

Annot. Prima persona Slavica ва suspicimus antiquitus sonuisse ve, quoniam *a* Sanscritum purum nec auctum a Slavis reddi solet litera *e*. Iam vero compara illas formas in Nestore mihi observatas: *аще лишена будеве* p. 125; *не ходиве* прошиву, *не еамус* adversus — *но после*, sed *mittamus* p. 126. Deprecativus autem modus cum Imperativo idem est.

Plur.

1. <i>āma</i> ,	мъ.
2. <i>ta</i> ,	ше.
3. <i>antu</i> ,	ше, иштъ.

Tertias personas singularis et pluralis Praesentis exire in мъ supra monuimus, quae quando adhiben-

tur ad Imperativum formandum (vide Peninsk. § 108, 4. vix tamen probante Dobrowskio p. 550.), videntur suo iure terminari in *мъ*, e. g. да чмемъ, да чмумъ, ut conveniant cum Sanscritis in *tu*, Latinis in *to*, in *legito*, *legunto*. Observandum igitur diligenter, num libri antiqui Slavici, in quibus incertitudo quaedam in scribendis tertiis personis Praesentis in *мъ* s. *мъ* exeuntibus praevalere dicitur, coniecturam illam nostram iustam equidem nec novitatis studio prolataм compro-
bent.

*Singul.**Dual.**Plur.*

Sanscr.

1. —

2. *Tanu*,3. *tanotu*,*tanavāva*,*tanutam*,*tanutām*,*tanavāma*,*tanūta*.*tanvantu*.

Slav.

1. —

2. *пѣни*,3. *пѣни*, (да) *пѣнеиъ*,*пѣнѣва*,*пѣнѣша*,*пѣнѣша*,*пѣнѣмъ*.*пѣнѣше*.*пѣнѣше*, (да)*пѣнушъ* =*tjanonto*.

Sanscr.

1. —

2. *viddhi*,3. *vettu*,*vedāva*,*vittam*,*vittām*,*vedāma*.*vitta*.*vidantu*,

Slav.

1. —

2. *вѣдъ*, *вѣди* { euph. *вѣждъ*,3. *вѣдъ*, *вѣди* { *вѣдѣша*,*вѣдѣва*,*вѣдѣша*,*вѣдѣша*,*вѣдѣмъ*.*вѣдѣше*.*вѣдѣше*, да*вѣдяшъ* i. e.*vjedento*.

Sanser.

1. —	<i>adāva,</i>	<i>adāma.</i>
2. <i>addhi,</i>	<i>attam,</i>	<i>atta.</i>
3. <i>attu,</i>	<i>atiām,</i>	<i>adantiu.</i>

Slav.

1. —	ядѣва,	ядѣмъ.
2. яди,	ядѣта,	ядѣше.
3. яди,	ядѣша,	ядѣше, да ядѣнѣ = <i>jadento.</i>

Annot. Primam et secundam pluralis personam ex auctoritate *Dobrowskii* posuimus in *ѣмъ*, *ѣме*; *Rosonovius* suppedilat—*име*.

Praeteritum.

130 Sermo Indorum, uti iam commemoravimus, tribus utitur Praeteritis, quae apud Slavos quoque similibus legibus constructa existunt, exceptis reduplicatione et augmento, quibus, dum Graeci utrumque retinuerunt, Latini carent paucis solummodo verbis ea conservantibus, e. c. *tutudi*, *pepuli*, aliis, et quae Indi etiam in certis occasionibus negligunt, imitatores habentes Graecos, quorum poetae inprimis amplam hac in re licentiam sibi vindicant. Vide *Bopp. Lehrgeb.* § 319. al. Rossica lingua Praeteriti compositi ex adiectivo verbali temporis praeterlapsi formam retinuit, verbo ipso substantivo omissio. Я сказалъ enim, ortum ex сказавъ, quod apud *Malorossos* hodieum pro Praeteriti prima persona in usu est, vid. *Alex. Pavlooskii Gram. Malorossicae dialecti St. Peterb. 1818.* p. 15.—quotidieque nos ipsi, audimus я ходивъ, я говоривъ, etc. — valet *locutus* scil. sum, ich (habe) ge-

sprochen, prout Persae frequenter dicunt *gufteh*, locus, pro *gufteh est*, cf. nostrum: der Gegenstand, von dem ich *gesprochen*, et alia.

131. Componuntur autem Praeterita omnia tum Slavica tum Sanscrita e radice verbi rite conformata et Praeteritis verbi substantivi *as*, *ec*, quae tamen, indole sua substantiva exuta, naturamque verborum adiectivorum sive auxiliarium assumentia, varias species prae se ferunt, sic Praesens imitantia, ubi quantam formarum verbi substantivi varietatem videre licet, iamiam exposuimus.

Antequam autem ad doctrinam ipsam de Praeteritis pergamus, illud meminerint viri docti volumus, Praeterita Slavica nondum satis illustrata esse, in iisque confusionem quandam variarum formarum suo loco et ordine carentium observari, ita ut qui in iis disponendis adlaboret, indagationibus diurnis et nocturnis distractus, librorumque antiquorum copia, id quod nobis accidit, carens, tandem si quid profecerit, suo iure se felicem praedicare possit. Est autem unicum verbum substantivum *бѣиши*, quod tria Praeterita integra reliquisse videtur, qua de causa huic inprimis inhaerendum erit. In comparandis autem utriusque sermonis Praeteritis du haesimus. Primum quidem Praeteritum Slavicum indefinitum cum Praeterito Sanscrito augmentato uniformi; Praet. Slav. perfectum cum Praeterito Sanscr. augmentato multiformi, et Praeteritum Slav. imperfectum cum Praeterito Sanscr. reduplicato composueramus, a quo tamen ordine recedere resipientibus nobis tum terminationes quaedam tum Participium Praeteriti suasere. Divisimus autem Praeterita Slavica in tres ordines secundum terminationes numeri inprimis singularis,

I.

1. хъ,
2. ше.
3. ше, шениъ,

II.

1. хъ,
2. снъ,
3. снъ.

III.

1. — s. хъ.
2. — s. ъ.
3. — s. ъ.

Annot. Haec тъ sub diversis formis apparere, et post a purum omitti, vix monendum est.

1. *Praeteritum augmentatum uniforme (imperfectum)*, Slavis *Praeteritum iterativum, imperfectum* (преходящее время).

132. Terminationes Sanseritae additae radici auctae praevia *a* (quod tamen nonnunquam omittitur, Bopp. Gram. Cr. § 319.) sunt hae:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>am,</i>	<i>va,</i>	<i>ma.</i>
2. <i>h, (s),</i>	<i>ta,</i>	<i>ta.</i>
3. <i>t,</i>	<i>tām,</i>	<i>an;</i>

ortae illae, et mutilatae ex Praeterito primo radicis *as* ita se habente:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>āsam,</i>	<i>āsva,</i>	<i>āsma.</i>
2. <i>āsih, s,</i>	<i>āstam,</i>	<i>āsta.</i>
3. <i>āsīt,</i>	<i>āstām,</i>	<i>āsan.</i>

Cui respondet Praeteritum Slavicum seorsim haud usitatum, quod ita se habuisse debet:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. Асъ, = <i>asam</i> ,	асва,	асомъ.
2. асе,	асема, аема,	асие.
3. асешъ,	асема, аша,	аса.

Quod autem tanquam auxiliare mutatur sic:

1. ахъ,	асва, ахова,	ахомъ.
2. аше,	асша,	асие, ашешъ.
3. аше, ашешъ,	асша, { ашеша,	аша.

Annot. I. Literas aa esse longas, ex eo appare-
re videtur, quod Praeterita multa formam auctam
аахъ, ааше etc. exhibent, *Dobrowsk.* p. 387. seq.

Annot. II. Tertiae classis radices Sanscritae, se-
cundaeque illae, quae reduplicativa syllaba augentur,
in tertia persona plur. loco *an* suffigunt *uh*, (*Bopp.*
Gram. Cril. § 323.); nec is falleretur, qui pro Slavico
аша quaereret аху, e. c. Sanscr. *adadhuh*, Slav. дѣа-
ху; *adaduh*, даяху. — En tibi exempla:

Rad. Sanscr. *dhā*, disponere, Slav. дѣ, facere

Sanscr.

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Adadham</i> ,	<i>adadhva</i> ,	<i>adadhma</i>
2. <i>adadhāh</i> , s,	<i>adhattam</i> ,	<i>adhatta</i> .
3. <i>adadhāt</i> ,	<i>adhattām</i> ,	<i>adadhuh</i>

Slav.

1. Дѣахъ,	дѣасва,	дѣахомъ.
2. дѣаше,	дѣасша,	дѣасие.
3. дѣаше, дѣашешъ,	дѣасша,	дѣаху.

Rad. Sanscr. *da*, Slav. да, *da+re*.

1. <i>Adadam</i> ,	<i>adadva</i> ,	<i>adadma</i> .
2. <i>adadah</i> , <i>s</i> ,	<i>adattam</i> ,	<i>adatta</i> .
3. <i>adadat</i> ,	<i>adattām</i> ,	<i>adaduh</i> .
1. Даяхъ, дадахъ, etc.	даясва,	даяхомъ.
2. даяше,	даяспа,	даяспе.
3. даяшесть,	даясша,	даяху.

Rad. Sanscr. *ad*, Slav. яд, *ed+ere*.

1. <i>Adam</i> = <i>a+adam</i> ,	<i>adva</i> ,	<i>adma</i> .
2. <i>adah</i> , <i>s</i> ,	<i>attam</i> ,	<i>atta</i> .
3. <i>adat</i> ,	<i>attām</i> ,	<i>adan</i> .
1. Ядахъ,	ядяхова, сва,	ядяхомъ.
2. ядаше,	ядяспа,	ядяспе.
3. ядаше, шъ,	ядясша,	ядяху.

Rad. Sanscr. *vid*, Slav. вѣд, *nosse*.

1. <i>Avadam</i> ,	<i>avidva</i> ,	<i>avidma</i> .
2. <i>avet</i> s. <i>aves</i> , (<i>h</i>),	<i>avittam</i> ,	<i>avitta</i> .
3. <i>avet</i> ,	<i>avittām</i> ,	<i>avidan</i> .
1. Вѣдахъ,	вѣдяхова, сва,	вѣдыхомъ.
2. вѣдаше,	вѣдяспа,	вѣдяспе.
3. вѣдаше, шъ,	вѣдясша,	вѣдаху.

Prout autem in hoc Praeterito radicis Sanscr. *bhu*, vocalis literae *bh* inhaerens scil. *a* resumitur, diciturque *abhavam*, ita stirps Slavica бы, assumit a ex more mutatum in *e*, suggeritque бѣяхъ=бе+і+ахъ, et contractum: бяхъ, i. e. radix primaria, quae est litera б, cum Praeterito radicis *ec*.

II. *Praeteritum augmentatum multiforme* (*Aoristus*), Slavis *Praeteritum indefinitum* (неопределенное время).

135. *Praeteritum Indicum* continet radicem, anteposito augmento *a*, quod tamen nonnunquam eliditur, *Bopp. Gram. Cr. § 388.* et *Praeteritum 1. verbi substantivi āsam*, quod sub his formis in compositione comparet:

	<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
I.	1. <i>sam</i> , 2. <i>sīh</i> , <i>s</i> , 3. <i>sīt</i> ,	<i>sva</i> , <i>stam</i> , <i>tam</i> , <i>stām</i> , <i>tām</i> ,	<i>sma</i> . <i>sta</i> , <i>ta</i> , <i>suh</i> .
II.	1. <i>sam</i> , 2. <i>sah</i> , <i>s</i> , 3. <i>sat</i> ,	<i>sāva</i> , <i>satam</i> , <i>satām</i> ,	<i>sāma</i> . <i>sata</i> . <i>san</i> (1).
III.	1. <i>ischam</i> , 2. <i>īh</i> , <i>īs</i> , 3. <i>īt</i> ,	<i>ischva</i> , <i>ischtam</i> , <i>ischtām</i> ,	<i>ischma</i> . <i>ischta</i> . <i>ischuh</i> .
IV.	1. <i>sischam</i> , 2. <i>sīh</i> , <i>s</i> , 3. <i>sīt</i> ,	<i>sischva</i> , <i>sischtam</i> , <i>sischtām</i> ,	<i>sischma</i> . <i>sischta</i> . <i>sischuh</i> (2).

-
- 1.) Compara Latinorum *eram*, *eras*, *erat* etc. pro *esam*, *esas*, *esat*; Coniunct. *essem*, in *leg+eram*, *leg+eras*, *leg+erat*, *leg+issem*, etc.
- 2.) Nec hic negligere Latinorum, a) *i*, *istī*, *it*, *imus*, *istis*, *erunt* pro *esunt* in *leg+i*, *leg+istī*, *leg+it*; *amav+i*, *amav+istī*, *amav+it*, b) *si*, *sistī*, *sit*, *simus*, *sistis*, *serunt* pro *sesunt* in *dic+si*, *dic+sistī*, *dic+sit*, nunc *dixi*, *dixisti* etc. Adde *clausi*=*claud+si*; *linxi*=*ling+si*; *finxi*=*fin+si*.

V. 1. <i>am</i> ,	<i>ea</i> ,	<i>ma</i> .
2. <i>s</i> , <i>h</i> ,	<i>tam</i> ,	<i>ta</i> .
3. <i>t</i> ,	<i>tām</i> ,	<i>uh</i> .
VI. 1. <i>am</i> ,	<i>āva</i> ,	<i>āma</i> .
2. <i>ah</i> , <i>s</i> ,	<i>atam</i> ,	<i>ata</i> .
3. <i>at</i> ,	<i>atām</i> ,	<i>an</i> .

Ex terminationibus Slavicis has intellige esse prae-
cipuas:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>хъ</i> ,	<i>хова, сва</i> ,	<i>хомъ</i> .
2. <i>спъ</i> , $\text{ъ}=\text{h}$, <i>s</i> ,	<i>спа</i> ,	<i>спе</i> .
3. <i>спъ</i> , $\text{ъ}=\text{t}$,	<i>спа, хоша</i> ,	<i>ху, ша</i> .

Rad. Sanscr. *da*, Slav. *да*, *da+re*.

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Adām</i> ,	<i>adava</i> ,	<i>adama</i> .
2. <i>adah</i> , <i>s</i> ,	<i>adatam</i> ,	<i>adata</i> .
3. <i>adat</i> , Pal. <i>adâsi</i> ,	<i>adatām</i> ,	<i>aduh</i> .
1. <i>Дахъ</i> ,	<i>дахова</i> ,	<i>дахомъ</i> .
2. <i>даспъ</i> ,	<i>даспа</i> ,	<i>даспе</i> .
3. <i>даспъ</i> ,	<i>даспа</i> ,	<i>даху, даша</i> .

Velimus quidem huc trahere formam Praeteriti ver-
bi substantivi, quae ita se habet:

1. <i>быхъ</i> , (<i>бымъ</i> , Dobr. p. 536),	<i>бысва</i> ,	<i>быхомъ</i> .
2. <i>быспъ</i> , <i>быс</i> , <i>бы</i> , p. 546.	<i>быспа</i> ,	<i>быспе</i> .
3. <i>быспъ</i> , <i>бы</i> ,	<i>быспа</i> ,	<i>быша</i> ,

egregie convenientem cum Sanscrita:

1. <i>abhūvam,</i>	<i>abhūva,</i>	<i>abhūma.</i>
2. <i>abhūh, s,</i>	<i>abhūtān,</i>	<i>abhūta.</i>
3. <i>abhūt,</i>	<i>abhūtām,</i>	<i>abhūvan.</i>

At Participium inde derivatum бѣвъ, quod respondet Participio Sanscrito Perfecti reduplicati nos dubios reddidit tum hic, tum in aliis Perfectis Slavicis, quae quum forma exteriori viderentur congruere cum Praeterito secundo Indorum, tamen Participiorum causa Praeterito reduplicato sese adiungunt. Praeteritum autem бѣхъ, бѣ, бѣ, fui, etc. iterum quadraret ad Perfectum reduplicatum, sed ex causa commemorata Praeterito multiformi adnumeramus.

III. Praeteritum reduplicatum, Slavorum Praeteritum tertium (vulgo primum) imperfectum, (время несовершенное).

(Bopp. Gram. Cr. § 429. seq.)

134. Praeteritum reduplicatum Indorum descendit a radice verbi, et Praeterito reduplicato verbi substantivi, ita se habente:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>āsa,</i>	<i>āsiva,</i>	<i>āsima.</i>
2. <i>āsitha,</i>	<i>āsathuh,</i>	<i>āsa.</i>
3. <i>āsa,</i>	<i>āsatuh,</i>	<i>āsuh.</i>

Quae tamen formae plenae in compositione abeunt in:

1. <i>a,</i>	<i>va, (iva),</i>	<i>ma, (ima).</i>
2. <i>tha, (itha),</i>	<i>athuh,</i>	<i>a.</i>
3. <i>a,</i>	<i>atuh,</i>	<i>uh.</i>

Quibus respondent terminationes Slavicae hae:

1. — sive хъ,	сва, (хова',	хомъ.
2. — s. с,	сна, {	сше, осше.
3. — s. шъ,	сна, { осша,	у, хумъ, Dobr.
		555. sive аху,
		s. оша.

Fuerit igitur species plena substantiva fere talis:

1. Осъ,	осова, осва,	осомъ.
2. осъ,	осна,	осше.
3. осъ, осмъ,	осша,	оса, осумъ.

Prorsus tamen ex usu evanuit.

Rad. Sanscr. *da*, Slav. да, *da+rê*:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Dadau</i> 1);	<i>dadiva</i> ,	<i>dadimâ</i> .
2. <i>daditha</i> ,	<i>dadathuh</i> ,	<i>dada</i> .
3. <i>dadau</i> ,	<i>dadatuh</i> ,	<i>daduh</i> .
1. Дахъ,	дахова,	дахомъ.
2. да,	дасна,	дасше.
3. да, дадѣ,	дасша,	даша, дажу.

Formae scilicet дадѣ et дадажу a verbo дад — derivantur, cf. Sanscr. *dad*, Lat. *ded+o*.

Annot. I. Quod si formae Sanscr. *dadau*, quae anomalum in modum ita se habere dicuntur (*Bopp. Gr. Cr. § 438.*) in lingua Slavica (дадау), extarent, tali essent modo explicandae. Radix да cum verbo substantivo асъ evadit да+асъ, quum autem ac contrahatur in о, oritur да+о, et ultimo з propter praecedentem.

1.) Sic etiam, *dadhman*, з. *dadhman*, Slav. 1. дмухъ, з. дму.

Rad. Sanscr. *drī*, Slav. дрѣ, *carpere*.

1. <i>Dadara</i> ,	<i>dadariva</i> ,	<i>dadarima</i> .
2. <i>dadaritha</i> ,	<i>dadarathuh</i> ,	<i>dadara</i> .
3. <i>dadara</i> ,	<i>dadaratuh</i> ,	<i>dadaruh</i> .
1. Драхъ,	драхова,	драхомъ.
2. дра,	драсна,	драсне.
3. дра,	драсна,	драху.

Rad. Sanscr. *mri*, Slav. мръ, *mor+i*.

1. <i>Mamara</i> ,	<i>mamriva</i> ,	<i>mamrima</i> .
2. <i>mamaritha</i> ,	<i>mamrathuh</i> ,	<i>mamra</i> .
3. <i>mamara</i> ,	<i>mamratuh</i> ,	<i>mamruh</i> .
1. У+мрѣхъ, охъ,	у+мрѣхова,	у+мрѣхомъ.
2. у+мрѣ, е,	у+мрѣсна,	у+мрѣсне.
3. у+мрѣ, е,	у+мрѣсна,	у+мрѣху.

Rad. Sanscr. *vid*, Slav. вѣд, *nosse*.

Circa hanc radicem illud observandum est, eius Praesens (imo Praeteritum reduplic. mutilatum) usurpare terminationes Praeteriti reduplicati, ut coniugetur:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. <i>Veda</i> , novi, <i>vidā</i> ,	<i>vidva</i> ,	<i>vidma</i> .
2. <i>vettha</i> ,	<i>vidathuh</i> ,	<i>vida</i> .
3. <i>veda</i> ,	<i>vidatuh</i> ,	<i>viduh</i> .

Quum Praeteritum ita currat: *viveda* etc.

Cui quaeso quid similis est quam Praeteritum Slavicum radicis вѣд— cui et ipsi significatio Praesentis inest, quodque inflectitur sic:

<i>Singul.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1. Вѣдѣ, novi, <i>vidā</i> ,	вѣдѣхова,	вѣдѣхомъ.
2. вѣдѣ,	вѣдѣсна,	вѣдѣсне.
3. вѣдѣ,	вѣдѣсна,	вѣдѣша.

135. Praeteritum reduplicatum circumscriptum, quod in sermone Indico formatur ex radice adiuncta terminatione *ām*, et Praeterito reduplicato radicem *kri*, facere, *as* et *bhu*, esse, in sermone Slavico ita formatur, ut radici addatur *ъ* = Sanscrito *ām*, ante quod tamen inseritur, euphoniae causa, *а*, ut ita evadat Participium activi, et Praeteritum tertium radicis *бы* = *быхъ* (a radice ec Praesens *еѣмъ*, *еси*, etc. in usu est) adiungatur.

136. *Participium* (venia sit eius hic anticipandi) huius temporis, quod in sermone Indico exit in *vas* (*vans*) m., *uschi* fem. 1) in Slavico exit in *вшъ* m., fem. *вши* pro *всь*, *вси*, observatis legibus euphonicis. Quae caeterum circa hoc dicenda essent, ex iis quae iam allaturi sumus, facile erui poterunt.

Morem autem Indorum in Nominativo mascul. s. abiicientium, in declinatione rediturum, imitantur Slavi quoque. Participium Sanscr. a radice *tan*, *tenivas*, Nom. *tenivan*, fem. *tenuschi*, plane refert Participium Slavorum eiusdem temporis et significationis ortum e stirpe *шон*, *шонивъ*, Nom. *шонивъ*, fem. *шонивши*.

Participium verbi *быти* est *бывшъ*, fem. *бывши*, in Nominativo autem masculini scribitur *бывъ*, et *бывый*, quando adiectivi naturam induit. Sanscritum Participium eiusdem radicis est *babhuvās*, Nom. *babhuvan*.

Radix Sanscrita *dā* praebet Participium *dadivas*, nti Slavica *да*: *давшъ*.

1) In lingua Slavica neutrum in statu absoluto et primario cum masculino idem est, prout in lingua Sanscrita; *Dobr.* p. 551. *Eopp.* *Lehrgeb.* § 235.

Radix Slavica *шед* Participium habebit in forma absoluta *шедъ*, in Nom. *шедъ*, Chrestom. p. 91. in ceteris casibus *redituro* *ш* — unde oritur illud tritisimum *прошедшій* — nam post consonantes *ѣ* eliditur — De origine autem huius vocabuli nos haec tenemus. Radix est *сѣд*, euphonice *шѣд*, eadem cum Sanscrita *sad* (*schad*), ire, se movere, Praes. *sīdāmi*, Slav. *шѣду*; Praet. redupl. *sasada*, Slav. *шедъ* sive *шедохъ* — Quando vero vocalis radiceis *ѣ* in forma intensiva corroboranda venit in *ѣ* s. *о*, non licet dicere *шѣду*, si-
ve *сѣду*, sed exigitur *ходу* (*хожду*), Inf. *ходиши* 1).

Radix Sanscr. *vid* emittit Participium *viduas*, Nom. *vidvan*, fem. *viduschi*; Slavica radix *вѣд* protrudit Part. *вѣдѣвъшъ*, Nom. *вѣдѣвъ*, fem. *вѣдѣвши*.

Radici Sanscr. *rud*, plorare, inhaeret Participium *rurudoas*, Nom. *rurudean*, fem. *ruruduschi*, quod reflectitur in Slav. *рыдавшъ*, Nom. *рыдавъ*, fem. *рыдавши*, a radice *рыд*.

Annot. Emenda ex his Peninskium p. 123. 127. asserentem, hodiernam Nominativi Participiorum terminationem in *шѣ* s. *шій* et *шѣ* s. *шій* Accusativo esse propriam, per abusumque pro Nominativo usurpari. Illae terminationes nimirum sunt formae absolutae, quibus uti supra vidimus, Accusativus inhaeret.

-
- 1) Oriuntur ab illa stirpe: *ошшествие* pro *ошшѣд-
сствіе*, abitus; *пущешествіе* pro *пущешѣд-
сствіе*, peregrinatio, al.